

Vergaderjaar 2015–2016

24 515

Preventie en bestrijding van stille armoede en sociale uitsluiting

Nr. 339

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 26 mei 2016

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft op 14 april 2016 overleg gevoerd met mevrouw Klijnsma, Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, over:

- **de brief van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 6 november 2015 ter aanbieding van het «Verdiepend onderzoek naar de groep onderbewindgestelden» (Kamerstuk 24 515, nr. 320);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 27 november 2015 inzake toezeggingen armoede- en schuldenbeleid (Kamerstuk 24 515, nr. 322);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 17 december 2015 met een reactie op het ACM-rapport inzake de incassobranche (Kamerstuk 32 418, nr. 20);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 23 december 2015 met de hoofdlijnotitie Vereenvoudiging beslagvrije voet (Kamerstuk 24 515, nr. 324);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 3 februari 2016 met een reactie op het rapport «Geldzaken in de praktijk 2015» van het Nibud (Kamerstuk 24 515, nr. 325);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 3 februari 2016 met een reactie op het rapport van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) «Armoede en sociale uitsluiting 2015», als ook de berichten van het NIBUD «Gepensioneerden komen er slecht vanaf in 2016» en van het CBS «Kans op langdurige armoede het grootst tussen 55 en 65 jaar» (Kamerstuk 24 515, nr. 326);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 17 maart 2016 inzake bevindingen en uitkomsten van het werkbezoek aan Caribisch Nederland van 25 januari tot en met 29 januari 2016 (Kamerstuk 34 300 XV, nr. 86);**

- **de brief van de Staatssecretaris van Sociale Zaken d.d. 4 april 2016 over de rijksincassovisie, met een reactie op de rapporten van SCP en Save the Children (Kamerstuk 24 515, nr. 336);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 13 april 2016 inzake aanbieding afschrift brief van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) over het blokkeren van leefgeldrekeningen (Kamerstuk 24 515, nr. 337).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de commissie,
Van der Burg

De griffier van de commissie,
Post

Voorzitter: Nijkerken-de Haan
Griffier: Van der Linden

Aanwezig zijn tien leden der Kamer, te weten: De Graaf, Pieter Heerma, Karabulut, Koşer Kaya, Krol, Moors, Nijkerken-de Haan, Schouten, Voortman en Yücel,

en mevrouw Klijnsma, Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Aanvang 14.01 uur.

De voorzitter:

Goedemiddag, dames en heren. Welkom bij dit algemeen overleg over het armoede- en schuldenbeleid. Ik heet de Staatssecretaris en haar ambtenaren van harte welkom, evenals de leden van de commissie en alle belangstellenden op de publieke tribune en thuis.

Ik geef het woord aan de heer Krol van 50PLUS, omdat hij heeft aangegeven eerder weg te moeten. Voordat ik hem daadwerkelijk het woord geef, deel ik mee dat we een spreektijd zullen hanteren van vier minuten.

Mevrouw Karabulut (SP):

Voorzitter, het is een heel belangrijk onderwerp en er staan veel stukken op de agenda. Vier minuten is daarvoor echt te weinig. Dat is niet te doen.

De voorzitter:

Ik stel voor dat ik bij vier minuten een seintje geef dat de tijd bijna om is. U hebt daarna nog wat uitloop, maar ik beperk u wel, want ik wil echt proberen om om 17.00 uur klaar te zijn. Laten we kijken hoe ver we op deze manier komen.

Ik stel ten slotte voor om het aantal interrupties te beperken tot twee per persoon in tweeën.

De heer Krol (50PLUS):

Voorzitter. Om te beginnen bedank ik mijn collega's, die mij als eerste het woord hebben gegeven, omdat ik dadelijk naar een algemeen overleg over de ouderenzorg moet. U zult begrijpen dat dat AO voor mijn partij zeker ook belangrijk is. Mijn medewerkers zullen nadrukkelijk het debat volgen en zij zullen ook heel goed in de gaten houden wat de Staatssecretaris antwoordt.

De aanpak van armoede en schulden blijft onverminderd een belangrijk maatschappelijk vraagstuk. 10% van de Nederlandse huishoudens heeft problematische schulden. Verder heeft ook nog eens 16% risicovolle of problematische schulden, zonder dat die in beeld zijn bij de formele hulpverlening. Bij 80% van de vragen die terechtkomen bij de sociale wijkteams, speelt schuldenproblematiek. Dat zijn persoonlijke drama's, maar het leidt ook tot toenemende maatschappelijke kosten. Een gezin met problematische schulden kost de samenleving al gauw een ton, nog los van de kosten van de daaruit voortvloeiende gezondheidsproblemen. De extra 100 miljoen voor de aanpak van deze problematiek is een mooie stap, maar slechts een druppel op een gloeiende plaat na jaren van bezuinigingen. Het gemeentelijke budget gaat voor een groot deel op aan beschermingsbewind en dat is frustrerend, want juist preventie en vroegsignalering kunnen nieuwe schuldenproblematiek helpen indammen en de psychische en gezondheidsproblemen helpen voorkomen.

De huidige budgettaire benadering lijkt wat mij betreft penny wise and pound foolish. Diverse organisaties pleiten dan ook terecht voor een krachtigere integrale aanpak. Zij doen zeer bruikbare voorstellen in hun onlangs verschenen en door ons in ontvangst genomen petitie. Kan de Staatssecretaris aangeven in hoeverre zij de suggesties van deze organisaties zal overnemen?

Graag kom ik ook nog even terug op de motie (24 515, nr. 335) die ik samen met mijn collega Yücel in februari heb voorgesteld. Wij vroegen een verkenning uit te voeren naar de vraag of en, zo ja, hoe het al dan niet kwijtschelden van schulden en de overname van schulden door de overheid tegen een lage rente kunnen bijdragen aan het terugdringen van hoge maatschappelijke kosten en naar de effecten van schuldsanering. In de stukken – ik kan het natuurlijk gemist hebben – zag ik geen reactie op dit verzoek. Kan de Staatssecretaris de stand van zaken toelichten?

De kans op armoede is het grootst tussen 55 jaar en de AOW-gerechtigde leeftijd. Ik ben benieuwd hoe de Staatssecretaris mijn motie (24 515, nr. 329) heeft opgepakt om te bevorderen dat voorkoming en bestrijding van armoede onder 55- tot 65-jarigen, niet-westerse allochtonen, eenoudergezinnen en kinderen een speerpunt wordt in het gemeentelijk beleid. De 55- tot 65-jarigen zijn nieuw in het rijtje.

50PLUS vraagt aandacht voor twee publicaties in Economisch Statistische Berichten, waaruit blijkt dat bij uitstek schulden de terugkeer naar werk ernstig belemmeren. De schuldenproblematiek bij uitkeringsgerechtigden is aanzienlijk, 15%, en dit geldt dan vooral voor ouderen en laagopgeleiden. 50PLUS vraagt bijzondere aandacht voor deze specifieke groepen. Zou hiervoor een intensief persoonlijk begeleidingstraject door het UWV niet veel beter zijn? Ook zou de schuldhulpverlening in de vorm van voorrangzorg zich op deze groep moeten richten. Daar heeft Amsterdam goede ervaringen mee opgedaan. Is de Staatssecretaris daarmee bekend en is zij bereid om daar meer inzicht in te geven?

De koepel van woningcorporaties roept op tot specifiek armoedebeleid voor ouderen zonder pensioenopbouw, zzp'ers, mensen met een ggz-achtergrond en vergunninghouders. Daarmee kunnen veel huisuitzettingen worden voorkomen. Budgetcoaching en bewindvoering kunnen hier het verschil maken. Graag een visie van de Staatssecretaris.

De rijksincassovisie vinden wij hoopgevend. De rijksoverheid moet als een van de grootste schuldeisers de stapeling van incassoactiviteiten voorkomen. Ze moet de beslagvrije voet van debiteuren vereenvoudigen en respecteren én alert rekening houden met de aflossingscapaciteit. Maar wij zien – een tijdpad ontbreekt in de visie – weinig concrete stappen. Diverse rijksoverheidsinstanties behouden veel ruimte voor een eigen invulling. De goede voornemens bieden kortom te weinig houvast. Kan de rijksincassovisie op deze punten alsnog verduidelijkt en geconcretiseerd worden?

De Staatssecretaris benadrukt terecht dat een gericht evenwichtig koopkrachtbeleid, zeker voor minder draagkrachtigen, essentieel is om betalingsproblemen te voorkomen. Volgens de cijfers van maart jongstleden gaat de koopkracht van werkenden er in 2017 redelijk op vooruit. De koopkracht van uitkeringsgerechtigden en gepensioneerden daalt echter! Is dat volgens de Staatssecretaris de gewenste evenwichtige koopkrachtontwikkeling die betalingsproblemen moet voorkomen en, zo nee, wat gaat het kabinet hier dan aan doen?

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

Voorzitter. In november hadden wij een algemeen overleg waar ik best vrolijk vandaan kwam. De Staatssecretaris gaf toen namelijk aan dat er eindelijk een aantal concrete maatregelen zou worden genomen op het terrein van schulden, maatregelen waar wij al jaren om vragen. Er zou een rijksincassovisie komen en het wettelijk moratorium en de beslagvrije voet zouden worden geregeld. Het is nu april en ik zeg het maar heel duidelijk: mijn geduld is op!

Ik begin met het wettelijk moratorium, de adempauze voor mensen die een schuldhulptraject ingaan. Deze mensen zouden de eerste zes maanden rust moeten krijgen om op adem te komen, opdat het traject daarna goed kan verlopen. Nota bene in 2011 is dit voorstel in de wet opgenomen! Het is niet iets wat nog geregeld moet worden, want het

staat al in de wet. Het was onderdeel van een amendement (32 291, nr. 37) van mevrouw Sterk van het CDA en de heer Spekman, tegenwoordig voorzitter van de Partij van de Arbeid. Zij hebben dit geregeld en het enige wat nog moest gebeuren, was het inwerkingstellingsbesluit nemen. Het zou namelijk op een nader moment in werking worden gesteld. We zijn nu vijf jaar verder – vijf jaar! – en het enige wat de Staatssecretaris hoeft te doen is een koninklijk besluit slaan en zelfs dat is nog steeds niet gebeurd. Ik besef dat ik elke keer vraag wanneer dit gaat gebeuren. Deze week dacht ik echter: ik ga het gewoon zelf regelen. In één avond hebben de heer Heerma en ik een wetsvoorstel geschreven. Ik zal ervoor zorgen dat dit wetsvoorstel aan de Staatssecretaris wordt overhandigd. Dit wetsvoorstel regelt niet meer en niet minder dan dat het artikel dat regelt dat er een adempauze komt, het breed wettelijk moratorium, in werking treedt. Punt! Dit kunnen wij met een beetje goede wil heel snel door beide Kamers krijgen. Ik heb van de pers begrepen dat er brede steun is in de Kamer om dit te regelen. Als de Staatssecretaris niet snel dat koninklijk besluit slaat, kunnen we het op deze manier regelen. Mevrouw Schouten overhandigt via de bode haar wetsvoorstel aan de Staatssecretaris.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

Als de Staatssecretaris meewerkt, kunnen we het heel snel behandelen en zijn we er eindelijk vanaf. Sterker, dan hebben eindelijk al die mensen die in de schulden zitten, een kans om fatsoenlijk aan hun schuldhulpverleningstraject te beginnen. Dit kan overigens natuurlijk pas na tussenkomst van de rechter, want hij moet beslissen dat het zo zal gaan.

De heer **Moors** (VVD):

Ik zag gisteravond het initiatiefvoorstel van mevrouw Schouten en de heer Heerma binnenkomen en ik was even in verwarring. Het is namelijk een vreemde gang van zaken om een initiatiefvoorstel in te dienen om een wetsartikel in werking te laten treden. Volgens mij gaat het er met name om dat de algemene maatregel van bestuur die eronder hangt, wordt ingevuld. Daarin staan namelijk de voorwaarden waaronder zo'n moratorium mag plaatsvinden. Wat doet dit wetsvoorstel eigenlijk als die AMvB er nog niet is? Waarom heeft de ChristenUnie het amendement in 2011 eigenlijk niet gesteund? De ChristenUnie was toen net als de PVV en de VVD niet voor een moratorium. Daarvoor hadden wij vele redenen, waarvan de belangrijkste is dat we hiermee iets wettelijks gaan doen in een minnelijk traject. Ik zou graag een reactie krijgen van mevrouw Schouten op deze tegenstrijdigheid.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

Die tweede vraag had ik al verwacht. Ik ben altijd voorstander geweest van dit wettelijk moratorium. In die tijd hadden wij een andere woordvoerder en hij heeft een andere afweging gemaakt. Vanaf het moment dat ik in de Kamer zat, heb ik aangegeven dat dit breed wettelijk moratorium wat mij betreft heel snel ingevoerd zou moeten worden. Dat is het enige antwoord dat ik op deze vraag kan geven. Mijn fractie is het overigens met mij eens.

Het antwoord op de eerste vraag is dat het niet ligt aan de AMvB, want het probleem is dat er nog steeds een koninklijk besluit moet worden geslagen. In het amendement kan de heer Moors lezen: het amendement treedt in werking op een nader te bepalen tijdstip. Dat moet via de weg van een koninklijk besluit, want dat is zo'n beetje de techniek die hieraan vastzit. Er staat dus niet in dat er een AMvB zou moeten komen of dat die AMvB eerst ingevuld zou moeten worden. Nee, er moest gewoon een moment geprikt worden om dat artikel op die datum in werking te laten treden. Op dat moment wachten we nu vijf jaar en als de Staatssecretaris het niet doet, is de enige andere mogelijkheid de Kamer het te laten doen

door de Kamer een eigen wet te laten aannemen. Dat is de mogelijkheid die wij hebben om het zelf te realiseren.

Ik heb overwogen of het mogelijk is om ergens anders een amendement in te dienen om de inwerkingtreding voor elkaar te krijgen. Maar dit regelen door een amendement op een willekeurige andere wet in te dienen, vonden wij wat omslachtig. Daarom hebben we besloten om een wet te schrijven en dat hebben we dus in een avond kunnen regelen. Technisch klopt het allemaal, want Bureau Wetgeving heeft het gecontroleerd. Het is misschien een beetje een opmerkelijke gang van zaken en ik had het dan ook graag anders gezien, maar als de Staatssecretaris het niet doet, doen we het zelf.

De heer **Moors** (VVD):

Ik zou graag ook nog antwoord krijgen op mijn vraag wat een wettelijke verplichting te zoeken heeft in een minnelijk traject. Wat heeft dat in de ogen van mevrouw Schouten voor consequenties voor die minnelijke regeling en de relatie tussen schuldeiser, schuldhulpverlener en schuldenaar? Denkt zij niet dat hierdoor de minnelijke regeling juist minder kansrijk wordt? En ten slotte, wat is dat wetsartikel zonder die AMvB?

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

In de wet staat gewoon dat er een adempauze kan komen, een breed wettelijk moratorium, en dat daar bij AMvB nadere regels aan kunnen worden gesteld. Dat «nadere regels stellen» sluit niet uit dat dat wettelijk moratorium er kan komen. Je kunt het op die manier wel meer inkleden. Als we dat willen, kan de Staatssecretaris of kunnen wij dat doen. Wat doet een wettelijke regeling in een minnelijk traject? Ik denk juist dat het het minnelijke traject kansrijker maakt. Als je op dit moment een minnelijk traject hebt afgesproken en er komt daarna een andere schuldeiser langszij, komt het hele minnelijke traject op losse schroeven te staan. Het verhoogt dus de effectiviteit van het minnelijke traject. Het komt ook pas na tussenkomst van de rechter aan de orde en het is dus niet zo dat we hier kunnen bedenken dat die adempauze er altijd moet zijn. In de wet en in het amendement staat dat het pas na tussenkomst van de rechter mogelijk is. Ik ben ervan overtuigd dat het de effectiviteit van de schuldhulpverlening en het minnelijke traject kan verhogen. Voorzitter. In 2014 heeft de Staatssecretaris ons een brief gestuurd waarin staat dat zij in de loop van 2016 het breed wettelijk moratorium wil laten ingaan. Een koninklijk besluit kan op twee momenten worden geslagen: op 1 juli en op 1 januari. Als het dus, zoals de Minister eerder zelf schreef, gedurende 2016 in werking moet treden, moet het dus 1 juli worden. Ik trek, waarschijnlijk net als de heer Heerma, met alle liefde het wetsvoorstel in als op 1 juli dat KB is geslagen. We moeten nu echt het tempo erin houden.

Ik heb nagekeken hoe lang geleden we om de rijksincassovisie hebben gevraagd. Dat hebben we gedaan door de motie op stuk 24 515, nr. 249 van mevrouw Karabulut, mevrouw Voortman en mij aan te nemen, waarin de regering werd gevraagd om een rijksincassovisie op te stellen. Die motie is in februari 2013 ingediend. Dat is drie jaar geleden! We zijn heel geduldig geweest en we hebben lang gewacht op de visie. We hadden van die visie hoge verwachtingen, maar ik zie vooral goede voornemens, heel veel goede plannen maar geen daden. Ik zeg daarom tegen de Staatssecretaris: dit is deel één van de brief en lever ons nu heel snel deel twee. In dat tweede deel van de brief moet komen te staan hoe we de rijksincasso goed kunnen organiseren. Dat moet echt verder gaan dan een plan om aan te sluiten op het beslagregister, dat nota bene wel voor de deurwaarders, maar niet voor het Rijk wettelijk verplicht is. Het vergt echt meer dan het simpel vaststellen van de beslagvrije voet, want je moet ervoor zorgen dat het Rijk niet de grootste veroorzaker wordt van schuldenproblemen. Het Rijk eist op dit moment de meeste schulden

terug en omdat het Rijk preferent is, walst het ook nog eens door heel veel trajecten heen. Daar moet een oplossing voor worden gevonden en daarom vraag ik de Staatssecretaris heel snel te komen met het tweede deel van haar brief.

Mijn laatste punt, de preferentie van schulden, hangt hiermee samen. In het plenaire debat over de preferentie van schulden, dat we onlangs hebben gevoerd, hebben we de Staatssecretaris om meer informatie gevraagd. In reactie daarop heeft zij ons een overzichtje gestuurd van wie er preferent is, maar dat wist ik al. Ik wil dat de Staatssecretaris gaat voorkomen dat mensen hun huis uitgezet worden als het Rijk ervoor heeft gezorgd dat mensen minder dan het absolute minimum krijgen en daardoor hun huur niet meer kunnen betalen. Het Rijk is dan degene die ervoor zorgt dat er te weinig geld overblijft voor de huur. Kunnen we de preferentie van schulden ten aanzien van wonen op een hoger niveau tillen, zolang de beslagvrije voet niet door het Rijk wordt gerespecteerd?

De voorzitter:

Mevrouw Schouten, u ging iets over uw tijd heen, maar ik ben mild vandaag. Het woord is aan de heer Moors van de VVD, ware het niet dat mevrouw Karabulut wil interrumpen.

Mevrouw Karabulut (SP):

Mevrouw Schouten en ik voeren op de punten die zij inbracht al jarenlang dezelfde strijd. Ik kan mij daar dus geheel en al in vinden. Ik ben wel nieuwsgierig wat de ChristenUnie als oorzaak ziet van de groeiende armoede- en schuldenproblematiek. Hoe zouden we die volgens haar kunnen oplossen? Als we die oplossingen niet weten te vinden, blijft de kraan openstaan en is het beleid nog steeds niet effectief, ook niet als wij straks na vele jaren over de juiste instrumenten beschikken.

Mevrouw Schouten (ChristenUnie):

Ik zat net in een radiodebatje met wethouder Vliegthart van Amsterdam. In dat debatje werd de vraag gesteld wat de grootste oorzaken van de schulden in Amsterdam zijn. Hij noemde de economische crisis en problemen als werkloosheid in combinatie met een hypotheek die gewoon betaald moet worden. Ik zou willen dat ik een economische crisis kon voorkomen, maar dat kan ik niet. Ik weet wel dat we gezocht hebben naar allerlei maatregelen om mensen tegemoet te komen die het door de economische crisis heel moeilijk hebben. Ik doe zelf Wonen en ik probeer er bij die portefeuille voor te zorgen dat er bij restschulden op een betere manier wordt gewerkt met rentemiddeling. Het is niet iets wat op één terrein ligt. Het speelt op meerdere terreinen en gelukkig gaat het op sommige terreinen weer iets beter. Dat heeft ook weer met de economie te maken. We moeten op alle beleidsterreinen, al dan niet als woordvoerder, zoeken naar manieren om de mensen te ontzien die de hardste klappen krijgen.

Mevrouw Karabulut (SP):

Zeker. Ik hoor mevrouw Schouten op de economische crisis wijzen. Dat klopt. Anderzijds heeft natuurlijk ook het beleid als reactie op die crisis effect op de portemonnee en de positie van mensen. Zou mevrouw Schouten net als ik ervoor willen pleiten om daar eens goed naar te kijken? Wat zijn de effecten op de positie van mensen geweest van de reeks maatregelen die zijn genomen op het gebied van zorg, wonen, uitkeringen en sociale zekerheid? Is die daardoor verslechterd? Wellicht kunnen we vervolgens verbeteringen aanbrengen.

Mevrouw Schouten (ChristenUnie):

Volgens mij is er net een motie (24 515, nr. 327) van mevrouw Karabulut en mevrouw Koşer-Kaya in stemming gebracht om dat soort zaken in

kaart te brengen. Ik weet niet zeker of die motie het heeft gehaald, maar ... Het was jullie motie, dus jullie moeten dat ...

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66):
Ze heeft het niet gehaald.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):
Niet gehaald? Oké.

Ik heb volgens mij in een eerder debat ook al tegen mevrouw Karabulut gezegd dat we moeten bekijken wat de grootste veroorzakers zijn en wat we daaraan kunnen doen. Voor een deel weten we dat natuurlijk al. Als dat nog een keer gecheckt moet worden, vind ik dat zeker geen probleem.

De heer **Moors** (VVD):

Voorzitter. Mensen hebben de vrijheid om schulden aan te gaan, maar ook de verantwoordelijkheid deze zelf af te lossen. Elke Nederlander, hoe hoog of laag zijn of haar inkomen ook is, heeft de eigen verantwoordelijkheid om zijn of haar inkomsten en uitgaven met elkaar in balans te brengen. Verreweg de meeste mensen nemen die verantwoordelijkheid. De politieagent, de leraar of de verpleegster: ze moeten allemaal goed opletten dat ze niet langdurig meer uitgeven dan ze verdienen. Ze werken hard, dragen netjes belasting en premies af en maken dan de keuze waaraan ze hun geld uitgeven of juist niet uitgeven.

Dankzij alle Nederlanders die premies en belastingen betalen, kunnen we een uitgebreid netwerk van sociale voorzieningen in stand houden met een keur aan uitkeringen, regelingen en toeslagen. Niemand hoeft in Nederland door het ijs te zakken. Dat sociale stelsel werkt alleen als iedereen meedoet en iedereen zich aan zijn verplichtingen houdt.

Om te voorkomen dat mensen met schulden door het ijs zakken bestaat de beslagvrije voet, het absolute minimum dat mensen nodig hebben om hun huur te kunnen betalen en om hun kinderen een boterham te kunnen geven. Ook als mensen schulden hebben, moeten ze een absoluut minimum aan besteedbaar inkomen hebben om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien, ook al wordt er beslag gelegd op hun inkomen omdat ze nagelaten hebben aan hun verplichtingen te voldoen.

Het respecteren van de beslagvrije voet gaat echter nog steeds vaak fout. Uit veel rapporten blijkt dat zelfs de overheid de beslagvrije voet niet altijd respecteert, omdat meerdere overheidsorganisaties onafhankelijk van elkaar beslag leggen of omdat bij het verrekenen van toeslagen geen rekening wordt gehouden met dit absolute bestaansminimum. De Staatssecretaris heeft daarom onlangs de lang verwachte rijksincassovisie naar de Kamer gestuurd. Deze heeft tot doel dat overheidsinstanties met vorderingen op dezelfde persoon beter samenwerken op het moment dat sprake is van dwangincasso en er beslag wordt gelegd op het inkomen van mensen omdat zij niet vrijwillig aan hun verplichtingen voldoen. Ook werkt de Staatssecretaris samen met Financiën, Veiligheid en Justitie en VWS aan een vereenvoudiging van de beslagvrije voet. Het probleem van het onjuist vaststellen van de beslagvrije voet zal daarmee worden opgelost. Bij de nieuwe berekeningswijze van de beslagvrije voet moet het uitgangspunt zijn dat de financiële consequenties voor schuldeisers, onder wie de overheid, grosso modo neutraal zijn. Eenvoudiger betekent niet hoger. Kan de Staatssecretaris dat bevestigen?

In het vorige algemeen overleg heeft de Staatssecretaris aangegeven de nieuwe beslagvrije voet per 1 januari 2017 in te willen voeren. De tijd begint dus te dringen. Wanneer kan de Kamer de wetgeving voor de nieuwe beslagvrije voet verwachten?

De VVD is voorstander van maatregelen die ervoor zorgen dat schuldenaren al hun schulden kunnen afbetalen en schuldeisers al hun vorderingen kunnen innen. De voorstellen in de rijksincassovisie kunnen daarbij

helpen. Ik mis echter wel concrete tijdslijnen. Kan de Staatssecretaris de Kamer voor 1 juli 2016 voorzien van een tijdpad?

Vorige week hebben de VNG, Divosa, de NVVK, en de MOgroep een petitie aangeboden waarin ze de Kamer oproepen met nog meer maatregelen te komen. Ook andere organisaties hebben ons de afgelopen dagen brieven gestuurd waarin zij maatregelen voorstellen. De VVD kan zich goed vinden in enkele van de voorgestelde maatregelen, maar zeker niet in alle. De VVD kan zich wel vinden in het correct toepassen en vereenvoudigen van de beslagvrije voet, brede toegang, ook door de overheid, tot het beslagregister en vereenvoudiging van het toeslagen-circus en andere inkomensvoorzieningen.

Ook is het goed dat de mogelijkheden tot het treffen van een betalingsregeling worden verruimd, zeker als dat nodig is om het absolute bestaansminimum te garanderen. Het kan echter niet zo zijn dat belastingen of boetes geheel of gedeeltelijk worden kwijtgescholden. Is de Staatssecretaris het met de VVD eens dat belastingen en boetes niet kwijtgescholden mogen worden?

Ik kan me voorstellen dat aansluiting op het beslagregister een complex ICT-project is. We hebben van de commissie-Elias geleerd dat we als Kamer moeten oppassen met al te hoge eisen voor een ICT-project, maar de aansluiting op het beslagregister moet er wat de VVD betreft wel zo snel als verantwoord is komen. Kan de Staatssecretaris de Kamer informeren over de aansluiting van overheidsinstanties op het beslagregister, inclusief een tijdpad? Is de Staatssecretaris nog voornemens om daarbij het BIT (Bureau ICT-toetsing) in te schakelen?

Nogmaals, de VVD is voorstander van maatregelen die ervoor zorgen dat schuldenaren hun schulden kunnen afbetalen en schuldeisers hun vorderingen kunnen innen. De verantwoordelijkheid voor het oplossen van schulden ligt echter primair bij mensen zelf. Als de rijksoverheid de beslagvrije voet goed toepast en gemeenten, scholen, schuldhulpverleners en andere organisaties inzetten op voorlichting, vroegsignalering, preventie en budgetcoaching, doet de overheid er alles aan om de armoede- en schuldenproblematiek terug te dringen.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

Ik mis in het verhaal van de VVD dat in de petitie, die ons vorige week werd aangeboden, juist werd ingegaan op het punt dat het rijksbeleid schulden in de hand werkt. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de bijzondere incassobevoegdheden van de Belastingdienst en de bronheffing bij de zorgverzekering, want dat is rijksbeleid dat het maken van schulden bevordert. Gemeenten die proberen die mensen te helpen, hebben daar last van. Wil de VVD daar ook wat aan doen?

De heer **Moors** (VVD):

Zoals ik al zei, vindt de VVD dat de beslagvrije voet en het absolute bestaansminimum gegarandeerd moeten worden. Als de overheid haar incassobevoegdheden inzet op een manier die ertoe leidt dat mensen onder het bestaansminimum terechtkomen, vind ik dat niet goed. Bij alle vormen van incasso moet met andere woorden rekening worden gehouden met de beslagvrije voet, want we moeten ervoor zorgen dat mensen niet onder dat minimum terechtkomen. Wij zijn voorstander van maatregelen die daartoe leiden, maar dat wil niet zeggen dat er allerlei bevoegdheden bij de overheid weggehaald moeten worden. Belastingen en ziektekostenpremies zijn er namelijk om ons solidaire socialezekerheidsstelsel in stand te houden. Dat kun je niet zomaar vergelijken met een rekening die niet is betaald. Wat dat betreft vind ik het terecht dat de overheid een preferente positie heeft. Tegelijkertijd vind ik dus ook dat de beslagvrije voet gerespecteerd moet worden.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

Dat is een beetje een half antwoord op mijn vraag over de preferente positie van de overheid. Ik vroeg namelijk ook naar de bronheffing bij de zorgverzekering. Zou de VVD er ook een voorstander van kunnen zijn dat er een normale betaalregeling wordt getroffen en dat mensen zich dus weer aanvullend kunnen verzekeren en ze niet langer gedwongen worden om extra schulden te maken?

De heer **Moors** (VVD):

De bestuurlijke boete op de zorgverzekeringspremie is er juist om mensen de prikkel te geven mee te doen aan dat sociale en solidaire stelsel. We kunnen het niet zomaar laten gebeuren dat mensen die zorgpremie als laatste betalen, want daardoor komt dat stelsel juist in gevaar. De wet is overigens onlangs op dit punt aangepast, want de verhoging is minder dan voorheen. Pas als mensen zes maanden niet hebben betaald, treedt de verhoging in werking. Er kunnen betalingsregelingen worden getroffen en gemeenten kunnen collectieve aanvullende verzekeringen aanbieden aan deze groepen. Volgens mij is er al een hoop versoepeld en verdere versoepeling is volgens de VVD niet goed.

De heer **Pieter Heerma** (CDA):

Na de interruptie van de heer Moors op mevrouw Schouten over dat breed moratorium was ik benieuwd wat hij daarover in zijn eigen termijn zou zeggen. Ik blijf wel een beetje met die brief zitten, want de VVD leek in die interruptie heel kritisch over het van kracht laten worden van dit amendement, dat al vijf jaar in de wet zit. Ik neem aan dat de VVD wel vindt dat democratisch genomen besluiten, in dit geval door een brede Kamermeerderheid, die in de wet zitten, uitgevoerd moeten worden. Dat staat los van het stemgedrag van de VVD zelf. Het gaat om een aangenomen amendement dat in de wet zit en ik hoop niet dat de VVD er nu voor pleit om het niet in te laten gaan.

De heer **Moors** (VVD):

De VVD is om te beginnen geen voorstander van een moratorium, juist om wat ik in mijn interruptie al zei. Een schuldhulpverlener probeert in eerste instantie een minnelijke regeling te treffen met de schuldeisers. Er zijn andere dwangmiddelen en het is dus de vraag of het nodig is om dit dwangmiddel in te zetten, maar als je het doet, is het de vraag wat dat doet met de schuldhulpverleners die die regeling tot stand proberen te brengen, en het vertrouwen van de schuldeisers. Als zo'n minnelijke regeling niet tot stand komt, hebben we ook nog het wettelijke traject. Maar als je dat wettelijke traject in het minnelijke traject trekt, haal je het systeem in feite overhoop. In 2010 heeft Panteia een uitgebreid onderzoek gedaan naar een moratorium en daar kwam duidelijk uit naar voren dat het veel meer ongewenste dan gewenste effecten heeft. Het is dus nog maar de vraag hoe effectief dit moratorium zal blijken te zijn.

De heer **Pieter Heerma** (CDA):

Het is interessant dat de heer Moors in zijn bijdrage verwijst naar de VNG, Divosa, de NVVK en de MOgroep. Zij noemen dit namelijk juist als een centraal punt om schulden aan te pakken. Maar de heer Moors beantwoordt mijn vraag niet. Los van wat de VVD van dit amendement vindt, dit amendement is wel vijf jaar geleden met de steun van een grote meerderheid in de Kamer aangenomen. Dan is het toch zeker niet meer relevant of de VVD zelf twijfels heeft? Als dit parlement een amendement aanneemt, moet het gewoon uitgevoerd worden.

De heer **Moors** (VVD):

Ik hoor twee vragen. Deze vier organisaties pleiten nu net als destijds voor een moratorium, maar er zijn ook veel organisaties die tegen zo'n

moratorium pleitten. De Raad voor de rechtspraak ziet het niet zitten en diverse schuldeisers zien veel meer in convenanten met schuldhulpverleners, waarvoor veel beter moet worden samengewerkt. Ik spreek ook schuldhulpverleners die denken dat met zo'n moratorium elke prikkel verdwijnt om problemen op te lossen. Wat de VVD betreft hangt alles af van de voorwaarden die in die AMvB komen te staan. Ik vraag me dan ook af wat de indieners precies met hun initiatiefvoorstel willen bereiken, want eigenlijk is het een lege huls, omdat het erom gaat wat er in de AMvB komt te staan.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

Dit is opmerkelijk, want niet alleen de VNG, Divosa, de MOgroep en de NVVK willen dit, maar ook het kabinet. In de kabinetsbrief van 25 april 2014 staat: «Onze verwachting is, en wij zullen ons daarvoor maximaal inzetten, dat het moratorium in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening in de loop van 2016 in werking kan treden.» «Onze» is dan deze Staatssecretaris van SZW en de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie. Zegt de heer Moors nu eigenlijk tegen dit kabinet, waar zijn partij ook in is vertegenwoordigd, dat hij hierin niet meegaat als het kabinet hier onverhoopt toch nog mee zou komen? Gaat hij dan tegen dat plan stemmen?

De heer **Moors** (VVD):

Nogmaals, ik begrijp heel goed dat het tijd kost. Je kunt wel zeggen dat je alleen maar een koninklijk besluit hoeft te slaan, maar het gaat om die AMvB. Ik wil die AMvB zo inrichten dat alle partijen die hierbij betrokken zijn, vertrouwen houden in het systeem, want anders gaat het systeem van schuldhulpverlening en schuldsanering onderuit. Het is dus zaak voor draagvlak te zorgen door het moratorium aan de juiste voorwaarden te binden. Draagvlak is ook een van de zaken die in het rapport van Panteia werd genoemd, want Panteia zei: «Hier is totaal geen draagvlak voor. Het gaat niet werken. Het gaat het systeem onderuithalen.» Alles hangt dus af van die AMvB en ik kan me voorstellen dat het tijd kost om een goede AMvB op te stellen. Ik zie de voorstellen van het kabinet tegemoet.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

Dat is om de vraag heen draaien. Het kabinet heeft gezegd dat het hiermee komt, hoe dan ook. Het duurt mij te lang en daarom hebben wij dit wetsvoorstel ingediend. Als het kabinet hiermee komt, hoor ik dus nog geen ja van de heer Moors. Hij zegt eigenlijk: «Ik ben hiertegen, want Panteia heeft aangetoond dat het niet oké is. Nou ja, ik weet nog niet wat ik hiermee ga doen.» Als dat zo is, is dat nieuws, want de VVD gaat dan in tegen het eigen kabinet. De vraag is eigenlijk heel simpel: gaat de VVD nu wel of niet akkoord met het moratorium?

De heer **Moors** (VVD):

Volgens mij heb ik al antwoord gegeven: alles hangt af van die AMvB. Die bepaalt namelijk wat het moratorium inhoudt en hoe groot het draagvlak is onder de betrokken partijen. Als door een gebrek aan draagvlak het stelsel onderuitgaat, is dat voor niemand goed, niet voor de schuldeisers, niet voor de schuldenaren en niet voor de overheid.

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Ik ga ook een poging doen, want er ontstaat door de inbreng van de VVD inderdaad verwarring over het moratorium. Ik spreek over verwarring, maar het staat de heer Moors vrij mij te corrigeren als het niet klopt. Hij is in principe wel voor een moratorium. Hij ziet heel veel haken en ogen en wil ervan verzekerd zijn dat al die mitsen en maren in de uitwerking getackeld worden. Als dat allemaal gebeurt, kan hij eventueel instemmen.

Is dat zijn standpunt of is hij er in principe niet voor en stemt hij er alleen mee in als het allemaal meevalt?

De heer **Moors** (VVD):

Ik heb het in mijn inbreng twee keer gezegd: de VVD is voor alle maatregelen die ervoor zorgen dat schuldenaren beter in staat zijn hun schulden af te betalen en schuldeisers beter in staat zijn om hun vorderingen te innen. Als het moratorium dusdanig wordt ingericht dat dat het geval is, zijn wij er niet op tegen. Dat moeten we wel zeker weten en dat betekent dat ik ook van de partijen die altijd hebben gezegd dat het niet gaat werken, wil horen dat het op deze manier wel gaat werken. Als dat gebeurt, wordt het een ander verhaal. Ik stem er dus niet zonder meer mee in.

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Laat ik het anders stellen. Mijn ervaring in armoedebestrijding is dat alle fracties, maar ook de Staatssecretaris en het kabinet, stapjes zetten bij schuldhulpverlening en armoedebestrijding, juist om te voorkomen dat mensen dieper in de schulden terechtkomen. Zij willen met andere woorden het hele systeem verbeteren en het moratorium is ook vanuit die gedachte voorgesteld. Het is zelfs een wet geworden en daarom vraag ik me af of de heer Moors wel het vertrouwen heeft dat het kabinet het volgens die filosofie gaat doen. Ik begrijp het gewoon niet. Het gaat om een simpele time-out. Als mensen onverhoopt in de schulden terechtkomen, geef je ze even een time-out zodat de schuldhulpverlener alle contacten goed kan leggen. We doen dat om te voorkomen dat mensen in een uitzichtloze situatie terechtkomen en om te zorgen voor een fatsoenlijke schuldenregeling. Deze mensen mogen immers niet onder het bestaansminimum terechtkomen. Daar moet de heer Moors toch ook voor zijn? Deze algemene principes delen we volgens mij echt allemaal.

De heer **Moors** (VVD):

Ik denk dat mevrouw Yücel en de andere commissieleden vandaag ook het programmaplan van de gemeente Amsterdam hebben ontvangen. Daarin wordt uitgebreid de goede manier beschreven waarop Amsterdam de schuldhulpverlening inricht. Amsterdam doet dat onder andere door met 32 organisaties af te spreken dat de schuldeisers even pas op de plaats maken. Men doet dat op het moment dat iemand bij de schuldhulpverlening aanklopt, want dat biedt de schuldhulpverleners de ruimte om orde op zaken te stellen. Ik denk dat dat een goede manier is om het te organiseren. Ik hoor ook van alle partijen in het veld dat dát, convenanten in het veld, de manier is om het te doen. Ik val in herhaling, maar ik stel de vraag toch nog maar een keer: doorkruis je het systeem niet met zo'n moratorium? Het hangt verder af van de inhoud van die AMvB af of het een uiterst redmiddel wordt voor het geval het op een andere manier niet werkt. Zo ja, dan kan het ertoe leiden dat de schuldhulpverlening beter gaat werken, maar voorlopig moet ik dat eerst nog maar zien.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66):

Ik heb het gevoel dat nu de aap uit de mouw komt. We wachten nu vijf jaar op iets wat makkelijk snel geregeld had kunnen worden en dat is wel heel erg lang. Zit er misschien de hand van de VVD achter dat het maar niet geregeld wordt? De VVD heeft een nogal eendimensionaal mensbeeld: als je maar goed oplet en niet meer uitgeeft dan je aan inkomsten binnenkrijgt, is er geen probleem. Er zijn Wajongers van wie is vastgesteld dat ze een heel laag IQ hebben. Stel dat zo'n jongere door het ijs zakt, is dat dan zijn schuld? Heeft die Wajonger dan meer uitgegeven dan hij eigenlijk had moeten doen?

De heer **Moors** (VVD):

Voor mensen die moeilijk kunnen meekomen, bestaan er allerhande regelingen. Gemeenten hebben de mogelijkheid – dat is de reden waarom we dit soort zaken hebben gedecentraliseerd – om voor dit soort specifieke gevallen specifieke maatregelen te nemen. Gemeenten kunnen die mensen ondersteunen, zowel financieel als bij het zelfredzamer worden. Volgens mij hebben we dat in Nederland hartstikke goed geregeld. U hebt mij niet over mensen die in de schulden zitten, horen zeggen: eigen schuld, dikke bult. Integendeel, juist daarom hebben we schuldhulpverlening en schuldsanering. We doen dat voor mensen die door pech of omstandigheden in een uitzichtloze situatie terecht zijn gekomen. Voor hen hebben we terecht deze regelingen opgesteld, maar in het algemeen is het toch ook zo dat heel veel mensen gewoon te veel geld uitgeven. Tegen mensen die gewoon te veel geld uitgeven, zeg ik wel: eigen schuld, dikke bult. Die mensen zijn er immers wel zelf verantwoordelijk voor dat ze hun inkomsten en uitgaven op elkaar afstemmen. Het kan niet zo zijn dat de overheid altijd maar bijspringt. De overheid kan de mensen uit uw voorbeeld steunen, maar zij kan niet iedereen met een gat in de hand steunen.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66):

De heer Moors zegt dat het hartstikke goed geregeld is. Waarom zijn al die cijfers dan aan het stijgen, elk jaar opnieuw? Zit er misschien iets in het beleid dat gewoon niet deugt en dat echt een keertje op de schop moet om te zorgen voor een consistente lijn? Een middel om dat te doen is het moratorium. Heeft de VVD vijf jaar lang tegengehouden dat het amendement wordt uitgewerkt?

De heer **Moors** (VVD):

De VVD heeft dit niet vijf jaar lang tegengehouden. De VVD heeft destijds tegen het amendement gestemd, maar heeft het zeker niet vijf jaar tegengehouden. Ik vermoed dat de Staatssecretaris veel tijd nodig heeft gehad om erachter te komen wat de juiste voorwaarden zijn, maar ik hoor dat zo graag van de Staatssecretaris zelf.

We hebben daarstraks al gesproken over de redenen waarom mensen in de armoede terechtkomen. Voor een groot deel is dat te wijten aan de economische crisis en de werkloosheid. De cijfers laten nu echter zien dat het de goede kant op gaat en ik denk dan ook dat het kabinet het juiste beleid voert. De werkloosheid daalt en de economische groei houdt aan: daardoor zullen we de cijfers verder zien dalen.

In mijn betoog heb ik gezegd dat er dingen fout gaan. Zo gaat het niet goed bij het respecteren van de beslagvrije voet. Dat gebeurt al veel te lang en daarom is het goed dat er maatregelen genomen gaan worden. Dat is iets waar ook de VVD achter staat.

De **voorzitter**:

Ik denk dat alle leden hun vragen hebben kunnen stellen aan de VVD-woordvoerder. Ik kan daarom nu het woord geven aan mevrouw Karabulut van de SP.

Mevrouw **Karabulut** (SP):

Voorzitter. Ik wil hieraan niet al te veel woorden vuilmaken. Als ik de woordvoerder van de VVD hoor, denk ik dat hij van een andere planeet komt. Je moet wel blind zijn of je ogen in je zak hebben om niet te zien dat de ongelijkheid, de armoede en de tweedeling aan het groeien zijn, ook in Nederland. De ongelijkheid in het onderwijs en de langdurige armoede groeien. Steeds meer jongeren lopen vast in hun financiën. Steeds meer mensen werken, maar zijn toch arm. In de crisis zijn er heel veel mensen in de armoede terechtgekomen en dat heeft alles te maken met de bezuinigingen op de sociale voorzieningen, zo konden we vandaag in een

rapport lezen. De kloof tussen arm en rijk groeit, ook in Nederland. Een half miljoen huurders komt in de problemen door de huurverhogingen, meer mensen zitten dieper in de schulden en het aantal daklozen groeit. Als je daarbij de internationale ontwikkelingen betreft, de dreiging van het terrorisme en de groeiende sociaal-culturele spanningen, zie je, zeker als Staatssecretaris verantwoordelijk voor armoedebestrijding, dat er sprake is van een heel giftige cocktail voor onze maatschappij, onze samenleving. Het kan leiden tot nog meer polarisatie, nog meer frustratie en nog meer radicalisering en criminaliteit. Ziet de Staatssecretaris dit ook zo? Erkent zij dat behalve de crisis ook het overheidsbeleid, het strenge pakket aan bezuinigingen, wel degelijk een oorzaak is van de groeiende tweedeling? We moeten twee dingen doen. We moeten de oorzaken bestrijden en de oorzaken aanpakken om de gevolgen goed te kunnen bestrijden.

Ik pleit ervoor dat de Staatssecretaris gaat bekijken of het sociale vangnet, waarop de VVD zo trots is maar waarin de afgelopen jaren grote gaten zijn geschoten, niet dusdanig verzwakt is dat mensen er echt doorheen zakken. Zou ze dat in kaart kunnen brengen? Is ze bereid om heel snel met een deltaplan armoede- en schuldbestrijding te komen met duidelijke doelen om de armoede onder die 400.000 kinderen, jongeren, werkende armen, ouderen en niet-werkenden te bestrijden? Zal zij komen met verbeteringen voor de hele keten van armoede- en schuldbestrijding? Zal zij daarnaast ook komen met inhoudelijke voorstellen als een toets op de effecten van het beleid op armoede en schulden, het verhogen van het sociaal minimum, het schrappen van de mantelzorgboete en toezicht op foute incassobedrijven? Geen guerrilla voor Nederland als belastingparadijs voor rijkards en multinationals die belasting ontwijken, maar een guerrilla voor sociale politiek zou ik willen zien.

Marijke Vos van de MOgroep noemt het stelsel van schuldhulpverlening, waarvoor deze Staatssecretaris de stelselverantwoordelijkheid draagt, een ramp. Wat is de reactie van de Staatssecretaris daarop? Kan de lopende evaluatie van dit stelsel van schuldhulpverlening heel snel naar de Kamer worden gestuurd? Dat is enorm belangrijk en ik zou dan ook willen vragen om het voor 1 juli naar de Kamer te sturen, zodat we het nog voor het zomerreces kunnen bespreken.

Andere collega's zeiden ook al dat we lang hebben moeten wachten op de rijksincassovisie. We hebben erom gesmeekt en heel veel geduld opgebracht, maar die visie is er nu wel. Ze staat echter vol met woorden als «zou kunnen», «gaan we misschien doen» en «we gaan het bespreken». Er wordt geen enkele termijn genoemd en bovendien ontbreken concrete en harde instrumenten. Ik heb ze niet zelf verzonnen, maar we hebben er al wel veel over gediscussieerd de afgelopen jaren. Die instrumenten zijn echt nodig voor gemeenten en andere uitvoerders om schulden effectief te kunnen bestrijden. Is de Staatssecretaris bereid om te komen tot één overheidsincassodienst, die alle incasso's voor alle overheidsdiensten uitvoert en de positie van de schuldenaar centraal stelt, zodat we echt kunnen voorkomen dat mensen van verschillende kanten gebeten worden en onder het bestaansminimum uitkomen?

De vereenvoudiging van de beslagvrije voet is een wens van de Kamer. Het is dan ook goed dat de Staatssecretaris daar in het verlengde van de rijksincassovisie aan werkt, maar het is wel volstrekt onvoldoende. Erkent de Staatssecretaris dat beslagen en dwangverrekeningen van toeslagen, overheidsvorderingen en bestuursrechtelijke premies zorgverzekering ervoor zorgen dat mensen alsnog onder de beslagvrije voet terechtkomen? Zo ja, is zij dan bereid om een algeheel verbod voor toeslagen te regelen of in ieder geval de geïnde bedragen alleen aan te wenden voor lopende verplichtingen in plaats van voor schulden? Is de Staatssecretaris bereid om overheidsvorderingen die rechtstreeks van de bankrekening van schuldenaren worden afgeboekt, te beperken tot de groep niet-willers? Wanneer komt dat wettelijk breed moratorium er? Daarover is al het nodige gezegd, maar ook de wanbetalersregeling zorgverzekering

met de bijbehorende hoge bestuursrechtelijke premie zou door de Staatssecretaris ingepast moeten worden in de overheidsincassodienst, zodat de boete kan worden ingezet voor de aflossing van schulden in plaats van voor het verhogen van schulden.

Het kindpakket zou volgens mij fractie in alle gemeenten ingevoerd moeten worden en uitgevoerd moeten worden met de kinderen zelf. Jongeren komen steeds vaker onder bewindvoering te staan. Zou dat te maken kunnen hebben met de wachttijd van vier weken voor een uitkering? Is de Staatssecretaris bereid om samen met de coalitie Van de Straat een pilot mogelijk te maken waarbij instanties als het CJIB en de DUO meewerken aan het oplossen van schulden om te voorkomen dat jongeren dieper in de schulden terechtkomen? Het potje voor de bewindvoering zou wat de SP betreft een landelijk potje moeten worden. Is de Staatssecretaris daartoe ook bereid?

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Voorzitter. Armoede en schulden zorgen voor grote sociale problemen. Daar is iedereen het over eens. Voordat ik een aantal zaken uit deze kabinetsperiode noem waarvoor dit kabinet en zeker deze Staatssecretaris een compliment verdienen, wil ik benadrukken dat er nog steeds werk aan de winkel is. Moet er meer gebeuren? Ja! Om te voorkomen dat ik met mijn eerste zin een interruptie uitlok, zeg ik maar gelijk dat ik hierop in het vervolg van mijn betoog terugkom.

Wij zijn erg blij dat de Staatssecretaris echt werk maakt van armoedebeleid. Wat zij doet, verschilt echt van wat het kabinet-Rutte I deed aan armoede- en schuldenbeleid. Wij investeren 100 miljoen extra in armoedebeleid en twee keer 2,5 miljoen in sport voor jeugd. Daardoor kunnen 50.000 kinderen meer dan vroeger sporten. Bij de hervormingen van bijvoorbeeld de kindregelingen hebben we geprobeerd om bij de laagste inkomens een plusje te laten zien en om de sterkste schouders de zwaarste lasten te laten dragen. Dat is ook gelukt! Als het maar even mogelijk is, proberen we mensen met een laag inkomen te ontzien en voor hen een koopkrachtstijging te realiseren.

Lukt dat altijd even goed? Nee. Zolang er gezinnen in armoede leven en zolang er te veel gezinnen in de schulden zitten, kunnen wij niet tevreden zijn. De Partij van de Arbeid is dat niet, maar dat geldt gelukkig voor wel meer partijen in de Kamer. Eigenlijk zouden we daar allemaal ontevreden over moeten zijn. Er moet dus veel meer gebeuren. Ik ben dan ook blij dat het kabinet ons een aantal brieven heeft gestuurd; ik zal ze straks per stelselvoorstel behandelen. Voordat ik daarmee begin, wil ik toch wel benoemen waardoor het, behalve door de economische crisis, te hoge hypotheek en baanverlies, vastloopt. Er zijn ook andere oorzaken voor deze problematiek. De rode draad is dat mensen die in de schulden of in de armoede terechtkomen, soms worden geconfronteerd met onvoldoende lokale samenwerking. Daardoor krijgt men de problematiek niet tijdig in beeld en kan men er niet tijdig voor zorgen dat mensen aanspraak maken op de juiste sociale potjes. Deze mensen krijgen dus niet de vereiste ondersteuning en komen ook niet tijdig terecht in de schuldsanering.

Aan de andere kant duwt de overheid die mensen onnodig dieper in de schulden door heel snel met hoge aanmaningskosten te komen. Vaak krijgen mensen brief na brief en daardoor komen ze eigenlijk in een administratief circuit terecht zonder enig persoonlijk contact. Dat kan niet de bedoeling zijn. Ik heb dat dan ook iedere keer geroepen. Voordat ik wat detailopmerkingen ga maken, benadruk ik nog een keer – ik deed het gisteren al bij RTL en vandaag in het AD – dat er één rijksincassobureau moet komen. Dat bureau moet de hele schuldsituatie van een schuldenaar bij alle rijksdiensten kunnen overzien. Dat ene incassobureau kan daardoor persoonlijk contact leggen met de lokale schuldenaar of de schuldhulpverlener en direct zaken doen. Daardoor komt de preferente

positie in een ander daglicht te staan, want ook overheidsinstanties moeten dan gewoon meewerken aan een fatsoenlijke afbetalingsregeling. Ik zou heel graag zien dat dat bureau er komt.

Uit de praktijk komt het geluid tot ons dat schuldhulpverleners gemandateerd moeten worden door de burgemeester. Dat vergt waarschijnlijk een wetswijziging, maar het is wel nodig om hun de doorzettingsmacht te geven die nodig is om ook met overheidsinstellingen en het rijksincassobureau zaken te kunnen doen. Ze moeten kunnen zeggen: dit is de schuldenregeling en zó gaan we het doen, want dat is in ieders belang. Ik zou heel graag horen dat de Staatssecretaris deze mogelijkheid gaat verkennen. Ik zeg er maar gelijk bij dat hier heel veel haken en ogen aan zitten. Ik denk aan ICT en de privacy, maar toch wil ik heel graag dat het kabinet verkent en onderzoekt of het een begaanbare weg is. Als de Staatssecretaris aangeeft waarom wel of waarom niet, kunnen wij er volgens over doorpraten. Ik meen me te herinneren dat men hiermee in Rutte I bezig is geweest, maar de reden daarvoor ken ik niet.

De voorzitter:

Mevrouw Yücel, ik dacht even dat mevrouw Karabulut wilde interrumperen. Ik zie dat dit niet geval is, maar ik maak maar even van de gelegenheid gebruik om u te vragen af te ronden.

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Hoeveel tijd heb ik gebruikt?

De voorzitter:

Vier minuten en tien seconden.

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Dan moet ik dus echt afronden. Ik zou heel graag een toelichting krijgen op de hardheidsclausule bij de beslagvrije voet. Hoe gaat die er ongeveer uitzien? Ik wil verder dat de rijksincassovisie minder vrijblijvend wordt. Er zal bijvoorbeeld echt altijd persoonlijk contact moeten worden gelegd en er zal ook echt maatwerk moeten worden geleverd. De rijksincassovisie van de Staatssecretaris is een stap in de goede richting, maar de vrijblijvendheid moet er wel af. Ik wacht verder met smart op een tijdpad. Ik hoop dat de Staatssecretaris over dit alles al iets kan zeggen. Tot slot het wettelijk breed moratorium. Natuurlijk wil ook de Partij van de Arbeid dat dat zo snel mogelijk ingaat. Het was nota bene een amendement van ex-collega Miriam Sterk van het CDA en Spekman van de PvdA. Ik wil de Staatssecretaris heel duidelijk horen zeggen wanneer het breed wettelijk moratorium volgens haar in kan gaan.

Mevrouw **Karabulut** (SP):

Het is alvast goed dat wij kunnen rekenen op de steun van de Partij van de Arbeid voor de overheidsincassodienst en de andere instrumenten die noodzakelijk zijn om te voorkomen dat de overheid mensen dieper in de schulden drukt.

Mij heeft een van de bezoeken van de Staatssecretaris in het bijzonder getroffen. Dat was het bezoek waarbij een vrouw de Staatssecretaris, toen zij vertrok, toevertrouwde dat veel van haar buurtgenoten niet meer naar de huisarts gaan vanwege de hoge kosten en het eigen risico. Mensen vragen niet voor niets: waarom is alles toch zo duur? Vandaag hoorden we bovendien dat een half miljoen mensen hun huur niet meer kunnen betalen. Ik heb staatjes gemaakt van de ontwikkelingen in de afgelopen jaren: kinderen in armoede, cliënten van voedselbanken enzovoort. Ze laten allemaal een stijgende lijn zien. Het is écht schrikbarend en ik kan mij dan ook niet voorstellen dat mevrouw Yücel dat niet ziet. Ik kan mij ook niet voorstellen dat mevrouw Yücel denkt ons tevreden te kunnen stellen en die honger van mensen te kunnen stillen met een potje van

100 miljoen op 50 miljard aan bezuinigingen. Erkent zij dat het kabinetsbeleid van Rutte II mede bijdraagt aan grotere schulden en armoede en, zo ja, is zij dan bereid om stappen te zetten om daarin verandering te brengen?

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Dat zijn best veel vragen. Ik zal proberen om beknopt te beantwoorden, maar ik weet niet of me dat gaat lukken.

Ik vind het heel prettig om te horen dat we afzonderlijk van elkaar tot hetzelfde pleidooi zijn gekomen. We pleiten immers beiden voor een rijksincassobureau. Ik weet eerlijk gezegd ook niet of mevrouw Karabulut hier in het verleden al voor heeft gepleit. Een rijksincassobureau is inderdaad een mogelijkheid die wij heel graag verkend zouden zien. Op dat punt vinden de SP en de PvdA elkaar en het is goed om dat te kunnen vaststellen.

Mevrouw Karabulut zei dat gezinnen door het eigen risico niet meer naar de huisarts durven te gaan. Die signalen krijg ik ook en dat doet de Partij van de Arbeid pijn. Zo is het beleid namelijk niet bedoeld. Wij hebben door alle toeslagen volgens ons een stelsel dat voorkomt dat mensen onder het bestaansminimum zakken en dat ervoor moet zorgen dat ze een fatsoenlijk leven kunnen leiden. Het komt inderdaad te vaak voor dat gezinnen dat niet lukt. Als mevrouw Karabulut mij zou vragen of ik vind dat we iets moeten doen aan het eigen risico, zeg ik: ik wil dat op termijn echt doen, want hierdoor komen heel veel gezinnen in de problemen. Als zij mij vraagt om dat van vandaag op morgen te regelen, kan ik haar nu al zeggen dat wij dat door het draagvlak in het kabinet ... Misschien is er in de Kamer wel een meerderheid, maar wij zitten nu eenmaal in een coalitie en dat brengt verantwoordelijkheden met zich. Dat gaat dus niet lukken, maar dat laat onverlet dat ik er graag vanaf zou willen.

Ik wil toch ook iets zeggen over die 50 miljard aan bezuinigingen, want dat is nogal een aantijging. Ik had zo graag gezien dat de SP had geprobeerd om samen te werken op het moment dat wij die begroting opstelden. Het is wel heel makkelijk om vanaf de zijlijn te roepen dat het allemaal niet genoeg is. Als de SP met ons had samengewerkt, hadden we het wellicht nog verder naar links kunnen duwen. Ik constateer wel dat de Partij van de Arbeid op alle maatregelen de toets heeft losgelaten dat de laagste inkomens ontzien moeten worden. Gelukkig zien we dat terug in de resultaten; zie bijvoorbeeld de hervorming van de kindregelingen. De laagste inkomens krijgen er daardoor tot 10% bij.

De voorzitter:

Mevrouw Karabulut, ik doe met het oog op de klok een beroep op u en alle andere leden om vragen wat bondiger te formuleren en te beantwoorden.

Mevrouw **Karabulut** (SP):

Het gaat mij erom dat de woordvoerder van de PvdA-fractie namens de Partij van de Arbeid verantwoordelijkheid draagt voor het feit dat zij – ik druk me nu misschien wat onparlementair uit – de mensen met lage en middeninkomens de afgelopen periode flink hebben genaaid. Ik denk dat het goed zou zijn als hiervoor politieke verantwoordelijkheid wordt genomen, want dat is uiteindelijk de kern van het probleem. Ik ben ook blij mevrouw Yücel te horen zeggen dat zij af wil van het eigen risico. Ik stel haar voor – ik heb het de Staatssecretaris ook al gevraagd – om van die 50 miljard aan bezuinigingen ... Natuurlijk zijn die her en der wat verzacht: 100 miljoen hier en 50 miljoen daar. De werkende alleenstaanden rond het minimumloon zijn er inderdaad ook wat op vooruitgegaan. Ik ontken dat niet, maar mevrouw Yücel ontkent en verzwijgt op haar beurt wel dat de situatie van niet-werkenden en zij die werken onder het minimumloon is verslechterd. Zij zijn dieper in de armoede terechtgekomen. Er moet dan

ook een deltaplan komen met concrete doelen om het om te draaien. We moeten een miljonairsbelasting gaan vragen en we moeten de belastingparadijzen gaan aanpakken.

De voorzitter:

Graag uw vraag.

Mevrouw **Karabulut** (SP):

We moeten eindelijk af van dat eigen risico. De vraag is dan ook: zou de PvdA-fractie dat steunen?

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Ik neem met alles wat ik in me heb afstand van het verwijt dat wij de laagste en de middeninkomens tekort zouden hebben gedaan. Hadden wij meer willen doen? Ja, natuurlijk. Daarom nogmaals mijn oproep aan de SP: werk samen met ons waar dat kan en probeer ook zelf eens verantwoordelijkheid te nemen. Als de SP dat zou doen, zouden we het voor de lage en de middeninkomens nog beter kunnen doen.

Ik heb inderdaad die 100 miljoen extra voor mensen met een kleine bestedingsruimte genoemd, maar dat was niet het enige, want ik heb ook de twee keer 2,5 miljoen en de inkomensstijging met 10% voor de laagste inkomens genoemd. Daarnaast constateer ik ook dat wij 0,5 miljard hebben geïnvesteerd in de kinderopvang en dat geld is juist bij de middeninkomens terechtgekomen. Ook de laagste inkomens moeten daar veel baat bij hebben gehad. We hebben gedaan wat we konden en ik neem verder alle verantwoordelijkheid voor wat er niet is gelukt. Maar wij leunen niet achterover, wij blijven zoeken naar nieuwe voorstellen.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

Laat ik eerst maar even constateren dat de PvdA van het eigen risico af wil. Dat lijkt mij nieuws.

Ik hoor mevrouw Yücel «op termijn» zeggen en dat is terecht, want dat zei ze er inderdaad bij. We gaan het verkiezingsprogramma van de PvdA goed in de gaten houden. Overigens geldt het eigen risico ook voor miljonairs en niet alleen voor de laagste inkomens, maar dat terzijde. Mevrouw Yücel zegt dat het wettelijk moratorium er zo snel mogelijk moet komen en dat zij de Staatssecretaris heeft gevraagd hoe snel dat kan. Onderkent zij dat wij daar al vijf jaar om vragen? Wanneer is voor mevrouw Yücel de maat vol? Ik vraag dus niet wanneer de Staatssecretaris kan leveren, maar wat er volgens mevrouw Yücel op korte termijn moet gebeuren. Graag een datum.

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Ik zou op termijn in ieder geval af willen van het eigen risico voor de laagste inkomens. Ik spreek op persoonlijke titel, maar ik denk dat ik waarschijnlijk ook namens mijn fractie spreek als ik zeg dat wij daar op termijn vanaf willen. We zullen ons best doen om dit punt in het verkiezingsprogramma terecht te laten komen. Het is vervolgens afhankelijk van de verkiezingsuitslag wie het regeerakkoord kan schrijven en dat soort maatregelen kan nemen.

Het kabinet geeft aan dat het het wettelijk moratorium op 1 januari 2017 in wil laten gaan. Zo heb ik het gelezen, maar misschien heb ik een andere brief gelezen dan mevrouw Schouten. Ik heb het amendement opgezocht en daar staat in dat het een voorwaarde is dat de griffiekosten geregeld zijn. Die zijn nu inderdaad geregeld en niks belet dan ook het kabinet om het snel te regelen. Wat mij betreft wordt dat zo snel mogelijk. Ik heb mevrouw Schouten de datum van 1 juli horen noemen, maar mijn kernboodschap is: zo snel mogelijk, liever vandaag dan morgen.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

Mijn kernboodschap is dat wij al vijf jaar roepen dat het zo snel mogelijk geregeld moet worden.

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Dat klopt en dat deel ik dan ook met u. Vraagt u mij nu of mijn geduld ook op is?

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

Nee, ik vraag welke datum voor de PvdA acceptabel is. Wat is zo snel mogelijk voor de PvdA? Ik bedoel dan niet een termijn maar een datum.

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Volgens mij ben ik heel duidelijk geweest: 1-1-2017. Dat betekent dat we het de komende maanden gaan regelen. Ik begrijp de verwarring bij u niet en ik begrijp de vraag ook nog steeds niet.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

De verwarring zit erin dat de Staatssecretaris in 2014 schrijft dat het in de loop van 2016 in werking zal treden. We zitten nu in 2016 en 1 januari 2017 is toch echt niet «in de loop van 2016». Het wordt een beetje een semantische discussie, maar wanneer is de maat voor de PvdA vol? Dat is gewoon een concrete vraag.

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

In de loop van 2016 zou het in werking treden. Dat heb ik ook gelezen. In de loop van 2016 kan ook oktober, november of december zijn. Ga ik het kabinet afstraffen als het pas in januari gebeurt? Nee, als het maar gebeurt! Als de route via uw initiatiefwetsvoorstel sneller is, zal ik daar zeker naar kijken. Het gaat mij om het doel. Dat heb ik u gisteren ook al aangegeven en ik begrijp daarom niet waar deze vragen toe zouden moeten leiden.

De **voorzitter**:

Mevrouw Koşer-Kaya, wilt u interrumperen?

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66):

Nee, omwille van de tijd zal ik hier straks in tweede termijn op ingaan.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

Het blijft frustrerend dat twee Kamerleden met beperkte ondersteuning zo'n wetsvoorstel kunnen schrijven en de Staatssecretaris het met een heel ministerie het na vijf jaar nog niet heeft gerealiseerd.

Ik heb een vraag over de bronheffing. Mensen die de zorgpremie niet kunnen betalen, komen op dit moment in een regeling terecht waarbij ze juist extra moeten betalen. Daardoor lopen de schulden alleen maar nog verder op. Bovendien worden schulden hierdoor niet sneller afbetaald. Vindt de PvdA ook dat we dit zo snel mogelijk moeten afschaffen?

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Sorry, ik was even afgeleid. Wat zouden we moeten afschaffen?

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

Voorzitter, ik probeer het kort te houden, maar als mevrouw Yücel niet luistert ...

De **voorzitter**:

Ik wil echt dat we attent zijn als iemand een vraag stelt en dat we allemaal de klok in de gaten houden.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

Mijn vraag ging over de bronheffing, de regeling die ervoor zorgt dat mensen die hun premie niet kunnen betalen, alleen maar te maken krijgen met nog hogere schulden. Ik zou graag van de PvdA horen of zij net als GroenLinks vindt dat deze regeling moet worden afgeschaft.

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Ik heb daar al vaker iets over gezegd. We moeten voorkomen dat mensen die hun zorgpremie niet kunnen betalen, een nog grotere achterstand oplopen bij de betaling van hun premies. Premies lopen daardoor alleen maar op en het leidt er ook nog eens toe dat er een boete bovenop kan komen. Ik deel de zorgen van mevrouw Voortman daarover. Ik heb steeds gevraagd of het niet mogelijk is om direct en vroegtijdig persoonlijk contact op te nemen met deze mensen om hen te vragen waarom ze hun premies niet betalen. Dat kan helpen voorkomen dat mensen dieper in de schulden raken. Ik wil heel graag met mevrouw Voortman meedenken, maar ik ga hierover op voorhand geen toezegging doen.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

Mevrouw Yücel praat lang, maar zegt heel weinig. Dit is nou juist iets wat het Rijk veroorzaakt. Het wordt op dit beleidsniveau veroorzaakt en het leidt tot problemen voor een groep mensen. Als de Partij van de Arbeid echt iets zou willen doen aan de schuldenposities, moet ze daarnaar kijken. Ik vind het heel erg jammer dat we mevrouw Yücel veel horen praten, maar weinig horen zeggen.

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Volgens mij ben ik helder geweest. Ik wil heel graag bekijken of de maatregel die GroenLinks voorstelt inderdaad leidt tot het terugdringen van de schuldenproblematiek, zeker als die door de overheid wordt veroorzaakt. Als het een goede en effectieve maatregel is, vindt zij in mij een medestander.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

Voorzitter. 600.000 Nederlanders, onder wie 130.000 kinderen leven langdurig in armoede en dat is pas de helft van alle mensen in armoede. Armoede is niet in cijfers te vatten. Armoede is een lege koelkast, een kind dat op zijn verjaardag niet kan trakteren op school en dat later een grotere kans op armoede heeft dan zijn klasgenootje met rijke ouders. Bijna aan het einde van deze kabinetsperiode is het plafond van de armoede bereikt, schrijft het Centraal Bureau voor de Statistiek. De treurige conclusie is dat de armoede sinds de Staatssecretaris in 2012 aantrad, niet is afgenomen maar is toegenomen, ondanks – mevrouw Schouten zei het ook – al haar mooie beloften. Dit kabinet zegt steeds dat werken de beste weg uit de armoede is, maar de helft van de langdurig armen heeft inkomsten uit werk. Hoe kan het dan dat er zo veel werkenden in armoede leven? GroenLinks vraagt de Staatssecretaris om een toelichting en hoort graag wat zij hieraan doet. Als zij deze vraag niet kan beantwoorden, vragen wij haar een onderzoek in te stellen naar oorzaken en oplossingen voor langdurige armoede onder mensen met werk.

Wat GroenLinks ook zorgen baart, zijn de problematische schulden van mensen. Door de crisis is deze groep groter geworden, soms door pech en soms door slechte beslissingen. Het is nodig deze mensen goed te helpen door er vroeg bij te zijn, want hoe langer iemand in de schulden zit, hoe groter de problemen zijn.

Vorige week sprak ik tijdens een werkbezoek een vrouw die lange tijd hoge schulden had. Op een gegeven moment sloot ze zich overal voor af. Van het geluid van de brievenbus dat de post aankondigde, gingen haar nekharen rechtop staan, met als gevolg dat ze haar post niet meer

opende, nog meer schulden kreeg, gezondheidsklachten kreeg en uiteindelijk ook niet meer goed voor haar kinderen kon zorgen. Er is dus alle reden om schulden zo vroeg en zo snel mogelijk aan te pakken. In plaats van mensen uit de schulden te helpen, zorgt het huidige rijksbeleid ervoor dat mensen dieper in de schulden komen. «Wij mogen dit doen» zegt de Belastingdienst tegen mensen die ze onder het bestaansminimum drukt. De speciale bevoegdheden van de Belastingdienst, de preferente positie van de overheid en de bronheffing zorgen voor extra schulden bij mensen in een kwetsbare positie, ondanks de begeleiding die zij van gemeenten krijgen.

Ik wil van Staatssecretaris Klijnsma horen wat zij gaat doen om te voorkomen dat mensen door rijksbeleid nog dieper in de schulden worden geduwd. Zij zal waarschijnlijk zeggen dat zij ervoor gaat zorgen dat de beslagvrije voet niet meer wordt geschonden, maar die wetgeving is pas eind dit jaar klaar. Wat hebben mensen daar nu aan? Wat zegt zij tegen al die mensen die minimaal een jaar moeten wachten totdat dit is geregeld en ondertussen dieper in de schulden worden geduwd? Zorgt een vereenvoudiging er echt voor dat de Belastingdienst de beslagvrije voet niet meer schendt?

Ook de rijksincassovisie gaat de huidige problemen niet oplossen, want die doet niets aan de preferente positie van de overheid. Wanneer gaan de concrete maatregelen die in de visie staan, precies in? Komt er nog een uitwerking? Gemeenten en andere partijen hebben een hele wensenlijst neergelegd en wat is de reactie van de Staatssecretaris op deze petitie? Meer in het bijzonder zou ik graag van haar horen of zij bereid is iets te doen aan de bijzondere incassobevoegdheden van de Belastingdienst, het CJIB en het Zorginstituut? Kunnen we de bronheffing niet gewoon afschaffen, zodat er een normale betaalregeling kan worden getroffen en mensen zich weer aanvullend kunnen verzekeren, zonder dat zij gedwongen worden om extra schulden te maken? Mensen die zes maanden geen premie kunnen betalen, kunnen niet opeens een veel hoger bedrag wel betalen. Die prikkel, zoals de VVD dat zojuist noemde, werkt dus juist averechts.

Ik wil vandaag specifiek aandacht vragen voor jongeren met schulden. In reactie op mijn motie uit november zei de Staatssecretaris goede voorbeelden van de integrale aanpak van schulden bij kwetsbare jongeren onder de aandacht te zullen brengen. Klopt het dat gemeenten nog steeds geen pilots met een integrale aanpak zijn gestart en, zo ja, wanneer gaat de Staatssecretaris dan zelf tot actie over om hier vaart achter te zetten? Lang niet iedereen die wil en het nodig heeft, wordt tot de schuldhulpverlening toegelaten. Vooral jongeren komen vaak niet in aanmerking. Erkent de Staatssecretaris dat toelatingscriteria voor de schuldhulpverlening te streng zijn en zal zij in haar reactie op de evaluatie van de wet schuldhulpverlening ingaan op dit punt?

Voorzitter. Ik rond af. In een land als Nederland zou geen kind meer in armoede moeten opgroeien en zouden mensen geholpen moeten worden met hun schulden en zou de overheid deze zeker niet moeten verergeren. GroenLinks roept de Staatssecretaris dan ook op om daar nu eindelijk in dit laatste jaar van het kabinet serieuze stappen voor te zetten. De tijd van mooie beloften is echt voorbij.

De heer **Pieter Heerma** (CDA):

Voorzitter. De afgelopen jaren hebben we al heel vaak met elkaar gedebatteerd over de rol van de overheid zelf bij de schuldenproblematiek. Tijdens de voorbereiding van dit debat en bij het in ontvangst nemen van de petitie een paar weken geleden maakte zich een beetje een «Groundhog Day»-gevoel van mij meester. Normaal denk je vaak bij voorstellen: was dat niet al toegezegd? Was dat niet al geregeld? Hadden we niet al een brief ontvangen waarin staat dat dat geregeld zou worden? Dat is ook het gevoel dat ik bij die rijksincassovisie kreeg. Mevrouw

Schouten gaf al aan dat daar in februari 2013 al om is gevraagd. Ik sluit mij dan ook aan bij de vraag van de andere leden of er een deel twee komt waarin wel maatregelen en een tijdpad met concrete voorstellen staan.

De PvdA-fractie gaf aan dat het minder vrijblijvend zou moeten, want er is geen reden waarom wij drie jaar zouden moeten wachten op wat er in de visie staat. Daarin wordt gesproken over meer transparantie en meer maatwerk en dat zijn inderdaad prima uitgangspunten, maar welke maatregelen volgen hierop? Is de Staatssecretaris bereid om concreet in te gaan op de suggesties in de petitie van de NVVK, de VNG, Divosa en de MOgroep? Ik vraag dat, want heel veel zaken die daarin worden genoemd, zijn de afgelopen jaren ook aan de orde geweest in onze debatten. De Staatssecretaris heeft daarover herhaaldelijk gezegd: wacht de rijksincassovisie af, want daarin ga ik deze punten adresseren.

Mevrouw Schouten en ik hebben, nadat we vijf jaar hadden gewacht op het slaan van het koninklijk besluit, de stoute schoenen aangetrokken en een wetsvoorstel opgesteld. Ik ben benieuwd naar de reactie van de Staatssecretaris. Mevrouw Schouten vermoedde dat ik ook akkoord zou gaan met een alternatief als dat heel snel zou gaan. Ik zou inderdaad met alle liefde de wet intrekken als de Staatssecretaris heel snel met dat KB komt. Het moet nu gewoon snel worden geregeld!

De insteek van de VVD bij het breed moratorium doet me heel erg denken aan de discussies van de afgelopen jaren met de VVD over de Fraudewet. Het liberalisme van de VVD anno 2016 komt toch een beetje neer op: we moeten de belangen van de Staat beschermen tegen machtsmisbruik door het individu. Dat is niet waar het liberalisme voor zou moeten staan. In het geval van de effecten van de Fraudewet, het rapport Paritas Passé en de effecten van de preferente en bestuursrechtelijke maatregelen op de niet-kunner in de schulden zou ook een liberaal moeten zeggen: het individu moet beschermd worden tegen machtsmisbruik door de Staat. Dat is een liberaal uitgangspunt. Over de eigen verantwoordelijkheid van mensen zijn we het allemaal eens.

De heer **Moors** (VVD):

De heer Heerma volgt hier toch een beetje een rare redenering. De stelling die ik altijd namens de VVD heb verdedigd, is dat de maatregelen erop moeten zijn gericht dat schuldenaren hun schulden beter kunnen afbetalen en dat schuldeisers hun vorderingen beter kunnen innen. Wij zijn tegen alle maatregelen die daar niet op zijn gericht. Dat heeft niets te maken met machtsmisbruik, maar met effectieve maatregelen. Ik hoor aan deze tafel allerlei symboolmaatregelen langskomen en allemaal «pappen en nathouden»-maatregelen. Dat zijn allemaal maatregelen van linkse partijen die vinden dat de overheid iedereen moet helpen, want iedereen is zielig. Nee, mensen hebben een eigen verantwoordelijkheid om fatsoenlijk met hun financiën om te gaan! Als mensen door het ijs dreigen te zakken, moet de overheid dat voorkomen. Daarom ben ik voorstander van het respecteren van de beslagvrije voet door iedereen, dus ook door de overheid, bij alle soorten incassomaatregelen. Dat is mijn stelling en dat heeft helemaal niets te maken met wat de heer Heerma nu naar voren brengt.

De heer **Pieter Heerma** (CDA):

Juist bij de Fraudewet heeft de hoogste rechter ons als wetgever teruggefloten en gezegd: zo kan de overheid niet omgaan met haar burgers. We hebben heel vaak gedebatteerd over de schulden van mensen die niet meer terug kunnen betalen. In elk algemeen overleg waarin dat aan de orde is gekomen, is gesproken over het rapport Paritas Passé en daarin wordt juist gewezen op de rol die de overheid hierbij speelt. De stapeling van preferente regelingen leidt ertoe dat er een run ontstaat op mensen in de schulden met als gevolg dat 10%, 20%, 30% van

de schulden het gevolg is van boeteclausules, die in werking zijn getreden nadat was vastgesteld dat mensen niet terug konden betalen. Dat rapport is één grote oproep aan de overheid om zorgvuldiger met haar burgers om te gaan. Dat staat los van het feit dat iedereen hier, van links tot rechts, vindt dat mensen verantwoordelijk zijn voor de afbetaling van de schulden die ze hebben gemaakt. Het staat ook los van het feit dat de overheid haar werk ook zorgvuldig moet doen. Dat is dan ook de kern van de petitie die we twee weken geleden in ontvangst hebben genomen. Het is verder de reden waarom een heel grote Kamermeerderheid in 2011 voor het breed moratorium heeft gestemd en waarom dat moratorium nu gewoon ingevoerd moet worden. Het CJIB en de Belastingdienst hoeven niet extra beschermd te worden tegen mensen die hun schulden niet af kunnen lossen. Dat is echt niet het liberalisme waar de VVD in 2016 voor zou moeten staan.

De heer **Moors** (VVD):

De heer Heerma blijft maar zeggen dat het iets te maken heeft met preferente vorderingen en boetes. Die boetes zijn bedoeld als dwangmiddel. Als mensen niet kunnen betalen, kunnen ze een betalingsregeling treffen. Dat zijn allemaal zaken die de afgelopen jaren zijn geregeld. Bij het CJIB en de Belastingdienst kun je tegenwoordig gewoon een betalingsregeling treffen. Mensen die zien dat het misgaat, kunnen contact opnemen en als ze dat doen, krijgen ze niet te maken met boetes. Dat is wat ik bedoel als ik spreek over de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Als het toch zover is gekomen dat mensen helemaal in de shit zitten, is er de schuldhulpverlening. Die probeert mensen weer zelfredzaam te maken door afspraken te maken met de schuldeisers. Volgens mij is dat een prima systeem. Wij zijn het verder gewoon met elkaar eens dat de beslagvrije voet ook door de overheid moet worden gerespecteerd.

De heer **Pieter Heerma** (CDA):

Dat was volgens mij niet echt een vraag. Ik ga door met mijn betoog. Voorzitter. Ik ben dus benieuwd naar de reactie van de Staatssecretaris op de actie van de ChristenUnie en het CDA om de stoute schoenen aan te trekken met een initiatiefwetsvoorstel, dat we hebben ingediend omdat we nu al vijf jaar wachten op actie door de regering. De ChristenUnie en het CDA hebben tijdens de afgelopen begrotingsbehandeling een motie (34 300 XV, nr. 39) ingediend over de grote problemen bij het beschermingsbewind. Sommige gemeenten zijn meer dan de helft van hun budget voor de bijzondere bijstand hieraan kwijt. Hiernaar liep een onderzoek en volgens mij zouden we de uitkomsten daarvan dit voorjaar te zien krijgen. In die motie wordt uitgesproken dat er aan alternatieven moet worden gewerkt en ik ben benieuwd naar de stand van zaken.

Mevrouw Voortman zei zojuist dat de wetgeving voor de vereenvoudiging van de beslagvrije voet eind dit jaar naar de Kamer komt. Ik heb zelf een optimistischer geluid gehoord, namelijk dat we het medio dit jaar of in de tweede helft van dit jaar zouden kunnen krijgen. Wanneer komt die wetgeving nu echt naar de Kamer? Ik vraag dat, omdat dit een van de grote problemen is die hierbij spelen. Ook de VVD gaf dat zojuist terecht aan.

Over de praktijken van sommige incassocowboys hebben we al in heel veel debatten gesproken. In december hebben we hierover een brief ontvangen en daarin wordt geschreven over een onderzoek naar het aanscherpen van het keurmerk voor incassobureaus en over een hardere aanpak door ACM en AFM van de agressieve praktijken van dit soort incassobureaus. We zijn inmiddels een aantal maanden verder en ik hoor graag van de Staatssecretaris wat de stand van zaken is en of er inmiddels vorderingen zijn te melden. We kennen immers allemaal de voorbeelden

van de praktijken van sommige van die incassobureaus. Dat kan vaak echt niet door de beugel en daaraan moeten we dan ook paal en perk stellen. Mijn laatste punt is een positief punt. Gisteravond kregen wij een brief over de afspraken die zijn gemaakt met de Nederlandse Vereniging van Banken. Volgens mij is dat een goede zaak en ik hoop dat het betekent dat de voorbeelden van het afgelopen jaar over het afsluiten van die leefrekeningen vanaf nu echt tot het verleden behoren. Mocht ik deze signalen toch weer krijgen, dan zal ik er onder verwijzing naar deze brief wat harder op terugkomen. Maar toch goed dat de Staatssecretaris dit heeft bereikt!

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66):

Voorzitter. Ik mag deze Staatssecretaris erg graag. Ik vind haar buitengewoon aardig, erg sympathiek en ik draag haar echt een warm hart toe. In de stukken lees ik over platformbijeenkomsten, kennisuitwisselingsbijeenkomsten, pilots, samenwerkingsprojecten en dat de overheid zelf de beslagvrije voet ook niet respecteert. Als de Staatssecretaris dan ook nog eens schrijft over frustrerende regelgeving en als klap op de vuurpijl over financiële onderzoekers die aangeven dat een simpel financieel zelfredzaamheidsinstrument er niet is, denk ik: «Jezus, waar zijn we in godsnaam mee bezig. Wanneer gaan we nou eens ...» Pardon, ik had geloof ik het woord «Jezus» niet zo snel in de mond moeten nemen. Excuses, mevrouw Schouten. Maar goed, dan denk ik dus: man man man, hoe is dit nou mogelijk? Waarom kunnen we dit niet gewoon simpel regelen? Waarom kunnen we er niet voor zorgen dat verschillende soorten regelgeving elkaar niet in de weg zitten? Waarom blijven we in projecten hangen en zorgen we er niet voor dat projecten die goed werken, gewoon landelijk worden uitgerold? Er is niet eens een simpel zelfredzaamheidsinstrument, een standaardinstrument. Dat moet nu toch echt eens opgepakt worden. Er is in de Kamer een brede wens voor een adempauze. Wij willen een moratorium, maar het is er nog steeds niet. Dan denk ik: Staatssecretaris, hoewel ik u erg graag mag, moet u nu toch echt wat gaan doen.

Ik heb nog een aantal voorstellen die ik vandaag weer naar voren wil brengen. Uit onderzoek van SEO uit oktober 2015 blijkt dat een op de twintig schuldenaren na vier jaar weer een betalingsachterstand heeft op een afgesloten krediet, en een op de tien op de zorgpremie. De economische crisis blijkt deze mensen onevenredig hard getroffen te hebben. Wij zien een enorme groei van het aantal jongeren dat onder bewind gesteld wordt: van 6% in 2010 naar 16% in 2014. Zeker het feit dat het al zo vroeg in hun leven misgaat met hun financiën, baart grote zorgen. Ik vraag ook aandacht voor het ingewikkelde systeem van sociale zekerheid en toeslagen. Helaas hebben mensen in een zwakkere sociaal-economische positie veelal ook een zwak netwerk. Hulp uit eigen netwerk is er vaak niet of is niet positief bekrachtigend. Terugval na een schulden-traject ligt dan op de loer. Als bekend is dat iemand zijn financiële zaken niet zelfstandig kan afhandelen, is het dan niet raadzaam om hem vanaf de bron financieel te ontzorgen? Ik heb het in het bijzonder over mensen met een gediagnostiseerd lager IQ. Vaak ontvangen deze mensen een Wajonguitkering. Wat zou het effect zijn als de vaste lasten voor hen vanaf de bron betaald worden en als toeslagen alvast verrekend worden? Ik kan mij voorstellen dat de kans op financiële problemen voor deze kwetsbare groep op deze manier fors kleiner zou worden. Bovendien hoeven deze mensen dan minder een beroep te doen op hulpverlening. Door hen te ontzorgen geven wij mensen een gevoel van vrijheid terug en krijgen ze meer zeggenschap over hun eigen leven. Uiteraard zou dit op vrijwillige basis moeten gebeuren, alleen als de persoon in kwestie hiervoor kiest. Daarmee bied je ook een oplossing voor het ingewikkelde digitale systeem, waarmee deze mensen vaak helemaal niet uit de voeten kunnen.

Voelt de Staatssecretaris ervoor om te onderzoeken of een dergelijke constructie mogelijk is en in welke vorm?

Het probleem met financiën of bestaande schulden draagt nu vaak bij aan een afwijzing voor een woning. Dat is ook een probleem. Daarbij is het vooral de gemeente die vaak hoge drempels opwerpt voor de toegang tot schuldhulpverlening. Dat heeft deels te maken met de werkwijze, deels met het gebrek aan mankracht. Is de Staatssecretaris bereid om te onderzoeken hoe de toegang tot de schuldhulpverlening verbeterd kan worden, opdat mensen zonder vaste woon- of verblijfplaats niet aangevoelen raken op een dure plek in een instelling of opvang?

Vorig jaar is een motie van mijn collega Vera Bergkamp en mijzelf aangenomen om tot een integraal verbeterplan voor de zogenaamde jongeren buiten beeld te komen. Wat heeft de Staatssecretaris sindsdien gedaan om deze motie uit te voeren? Het gaat om een groep van 100.000 jongeren voor wie liever vandaag dan morgen een oplossing gevonden moet worden, zodat ze weer naar school kunnen en hun startkwalificatie kunnen halen.

Ik kom bij mijn laatste twee punten. De incassobureaus schieten als paddenstoelen uit de grond.

De voorzitter:

Ik vraag u wel om die laatste twee punten echt kort te maken.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66):

Na drie zinnen ben ik er doorheen.

Iedereen kan een incassobureau beginnen. Waarom moeten zij niet een of andere speciale cursus volgen om daadwerkelijk een incassobureau te mogen starten? Dat geldt overigens ook voor bewindvoerders. Iedereen mag zich bewindvoerder noemen. Waarom is daarvoor geen opleiding vereist?

Ik heb dus een aantal concrete maatregelen genoemd om een en ander te verbeteren. Ik hoop dat de Staatssecretaris daarmee haar voordeel doet.

De heer De Graaf (PVV):

Voorzitter. Ik zal proberen snel te praten; dan zijn wij sneller klaar.

De Staatssecretaris trekt tweemaal 4 miljoen uit voor projecten die een duurzame bijdrage leveren aan het tegengaan van armoede en schulden, zo lezen wij. Deze 8 miljoen is volgens de Staatssecretaris bijvoorbeeld een steuntje in de rug voor projecten om kinderen die opgroeien in een gezin met een laag inkomen, te ondersteunen. Ook worden jongeren met financiële problemen, alleenstaandeoudergezinnen, huishoudens met een langdurig laag inkomen en niet-westerse huishoudens gesteund met deze 8 miljoen. Waarschijnlijk heeft de Staatssecretaris goede projecten voor ogen, maar waarom benoemt zij specifiek niet-westerse huishoudens? Wat zijn de criteria om zo genoemd te worden? Waarom worden ze wel genoemd als het gaat om geld weggeven, maar moeten we onze mond houden over niet-westerse allochtonen als het om problemen gaat? Het Sociaal en Cultureel Planbureau heeft een rapport opgesteld waaruit blijkt dat 600.000 Nederlanders min of meer in chronische armoede leven, langer dan drie jaar. Mevrouw Voortman had het daar ook al over. Waarschijnlijk zitten nog veel meer Nederlanders korter in armoede. Dit rapport, Een lang tekort, is op 1 maart van dit jaar verschenen. Het probleem is veel groter dan uit eerdere onderzoeken bleek, schrijft het planbureau, dat de beschikbare cijfers tot en met 2013 onder de loep nam. De Federatie Opvang, de branchevereniging van instellingen voor maatschappelijke opvang, signaleert dat het aantal daklozen met maar liefst 74% is gestegen. Wat vindt het kabinet daarvan? Kloppen deze cijfers? Ook vind ik het belangrijk om te weten wie deze mensen zijn. Hoe is bijvoorbeeld de verdeling in leeftijdscategorieën onder deze nieuwe daklozen? En vooral, wat is volgens de Staatssecretaris de oorzaak?

Het aandeel huishoudens met een langdurig laag inkomen is het hoogst in de groep 55- tot 65-jarigen. De oorzaak is de hoge uitkeringsafhankelijkheid van deze groep ten gevolge van werkloosheid of arbeidsongeschiktheid, stelt het CBS. Na het bereiken van de AOW-leeftijd mag men hopen dat men in de vette jaren voldoende pensioen heeft kunnen opbouwen voor de oude dag, want de zorgkosten stijgen, veel mensen hebben tijdens deze kabinetsperiode hun huis onder water zien komen te staan, er zijn gezinnen dakloos geraakt en het is één grote chaos geweest. Ook al lijken we economisch een beetje uit het dal te krabbelen, ik denk dat de grote klap nog moet komen. Daarover moeten wij het over een aantal jaar misschien nog eens hebben.

De PVV voorziet dat met name de grote steden tekorten op hun balans krijgen door uitgaven aan asielzoekers, zoals ze genoemd worden, of immigranten, zoals wij ze noemen, door de elite altijd «vluchtelingen» genoemd. Er moet natuurlijk voor huisvesting, scholing en gezondheidszorg worden gezorgd, terwijl de bijstandssleutel dreigt te worden verlaagd. In dat kader heb ik een vraag aan de Staatssecretaris. Wie betaalt de inrichting van al die sociale huurwoningen die bevolkt worden door de asieleisers die de afgelopen twee jaar in Nederland zijn terechtgekomen? Wie betaalt de koelkast, de bank, de tv en al die spullen die in dat huis staan? Of worden deze mensen meteen in de schulden gejaagd doordat zij dit zelf moeten financieren, wat zij misschien helemaal niet kunnen? Dat vind ik een belangrijke vraag, want daarmee krijgen wij inzicht in de vraag: helpt het kabinet deze mensen in de schulden of wordt alles gefinancierd en helpen deze mensen daarmee Nederlanders in de schulden? Graag krijg ik hierover helderheid van de Staatssecretaris. Daarmee wordt armoede geïmporteerd, want er komen niet alleen maar rijke mensen naar Nederland. Daardoor zal de bestaande armoede in Nederland toenemen. Het moet namelijk wel allemaal worden betaald. Het beleidsmes van de Staatssecretaris snijdt daarmee aan twee kanten: er komen meer armen bij en de armen die er al zijn, worden armer. Mensen zijn zelf verantwoordelijk voor hun schulden, maar heeft het kabinet ook nagedacht over zijn eigen rol hierbij? Veel mensen zijn namelijk door het kabinetsbeleid opgezadeld met schulden, direct dan wel indirect. Ik heb al een aantal voorbeelden genoemd. De lasten zijn verhoogd, waardoor ondernemingen zijn ingestort, en de ANBO wijst op een groep gepensioneerden met een laag inkomen en een hoge zorgvraag. Ook daar wringt natuurlijk de schoen.

Het actieplan voor 50-plussers komt een andere keer; daarover gaan wij het nog hebben met de ambassadeur, die binnenkort op bezoek komt. Ik rond af. Als ik alles wat tijdens deze kabinetsperiode is gebeurd, op een rijtje zet, vind ik het ongelooflijk dat het kabinet zijn ogen durft te sluiten voor de sociale implosie die het heeft veroorzaakt. De middenklasse is leeggeroofd. Ze zijn door het kabinet massaal gedegradeerd naar de onderklasse terwijl de elites het beter hebben gekregen. Ik lijk bijna een SP'er; ik zie mevrouw Karabulut al een beetje lachen, maar ik ben het in dezen wel met haar eens. Ook het hele bankenverhaal is een roofstelsel geworden. Wat dat betreft zitten wij wel vaker op één lijn.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66):

Misschien gaan jullie nog een keer fuseren!

De heer **De Graaf** (PVV):

Dat zal niet gebeuren. We eten ze liever leeg!

De **voorzitter**:

Kunt u tot een afronding komen?

De heer **De Graaf** (PVV):

Weet u wat? Ik houd het hierbij. Dit kabinet doet leuk met een handdruk en een projectje en gooit ergens 8 miljoen tegenaan, maar eigenlijk is dat een trap na aan alle mensen die het slecht hebben in Nederland.

De vergadering wordt van 15.33 uur tot 15.45 uur geschorst.

De **voorzitter**:

Ik zie dat nog niet alle leden binnen zijn, maar ik ga toch starten. Voordat ik de Staatssecretaris het woord geef, heb ik nog twee kleine mededelingen. Ten eerste zal mevrouw Koşer Kaya tussendoor even naar buiten lopen. Dat is niet omdat zij dit debat niet interessant vindt, maar omdat zij tijdens een plenair debat een motie wil indienen. Ten tweede doe ik een oproep aan de leden. In eerste termijn is er flink onderling gedebatteerd. Dat is ook belangrijk. Ik verzoek de leden om de Staatssecretaris ook de ruimte voor haar beantwoording te geven en bij eventuele vragen kort en bondig to the point te komen, want het is nu 15.45 uur en we willen graag om 17.00 uur stoppen.

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Voorzitter. Ik zal proberen om daaraan ook mijn steentje bij te dragen. Ik dank de leden van de commissie uiteraard voor hun inbreng. Ik wil allereerst een indeling van mijn betoog geven, zodat iedereen weet hoe we het antwoord van het kabinet in de eerste termijn kunnen inrichten. Ik begin met een algemeen verhaal. Daarna ga ik in op de rijksincassovisie. Die draagt het moratorium, de beslagvrije voet en het beslagregister in zich, evenals een aantal andere zaken. Daarna zal ik ingaan op de gemeentelijke schuldhulpverlening, het beschermingsbewind en een aantal onderscheiden onderwerpen die de leden hebben aangedragen. Van commissiezijde is aangedragen dat het armoede- en schuldenbeleid de afgelopen jaren behoorlijk in de wind heeft gestaan, omdat heel veel mensen in heel Europa – ik heb net ook een Europees rapport in ontvangst genomen – na de economische crisis en de bankencrisis in de financiële problemen zijn geraakt. Dat is gewoon heel beroerd. Het is heel plezierig dat zo veel mensen eraan meewerken om die mensen te helpen. Waar wij deze mensen en de hulpverlening kunnen schragen, laten wij dat dus geenszins na. Wij hebben daarvoor een aantal instrumenten. Ik kom zo dadelijk op de rijksincassovisie, maar wij hebben ook een aantal andere instrumenten.

Mevrouw **Karabulut** (SP):

Voordat wij doorgaan op de instrumenten binnen de verantwoordelijkheid van de Staatssecretaris, wil ik het even over de oorzaken en het gevoerde beleid hebben. Erkent de Staatssecretaris dat het door haar kabinet gevoerde beleid bijdraagt aan armoede en dat dit ook een oorzaak is?

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Ik heb nooit onder stoelen of banken gestoken dat dit kabinet de rijksbegroting op orde heeft gebracht, maar wij hebben daarbij ook altijd heel goed naar de balans gekeken. Nu er de afgelopen jaarschijf meer middelen te verdelen waren, hebben wij juist ook de mensen met de allerkleinste portemonnees meer middelen gegeven. De mensen met de laagste lonen zien daarvan nu het meest terug op hun girorekeningen. Dat is heel plezierig. Wij houden die balans dus enorm in de gaten.

Mevrouw **Karabulut** (SP):

Ik had echt gehoopt dat de Staatssecretaris eerlijk zou zijn en dat zij zou zeggen: ja, in het verkiezingsprogramma van de Partij van de Arbeid hebben wij gepleit voor een verstandig en eerlijk sociaal beleid, voor bezuinigingen die in aard en tempo de economische groei in komende

jaren niet schaden en voor een eerlijke verdeling van de lasten van de crisis. Dat doet de Staatssecretaris niet. Zij ontkent dat de topbestuurders, die miljoenen verdienen, er 28% bij kregen, terwijl de uitkeringsgerechtigden, de niet-werkenden en de werkenden onder het wettelijk minimumloon alleen maar hebben moeten inleveren. De Staatssecretaris ontkent daarmee ook de oorzaken van het feit dat er op dit moment 500.000 huurders zijn die hun lasten niet meer kunnen betalen, steeds meer werkenden die niet meer rond kunnen komen, steeds meer jongeren die in de knel komen door schulden, en steeds meer daklozen. Dat stelt mij teleur. Ik heb de Staatssecretaris gevraagd om tijdens dat laatste jaar dat zij nog heeft, in ieder geval het politieke roer deels om te gooien, zodat wij echt aan armoede- en schuldenbestrijding kunnen doen in plaats van alleen maar te dweilen met de kraan open. Is zij daartoe bereid, ja of nee?

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Ik heb net geantwoord dat we voor de besteding van de extra middelen die dit kabinet nu heeft, waar ik blij mee ben, juist ook hebben gekeken naar de mensen met de allerkleinste portemonnees. Zij hebben vanaf 1 januari 2016 op hun girorekeningen kunnen zien dat er meer geld binnenkomt, ook via de kindregelingen. Dat is een pluspunt. Voor de topinkomens hebben wij de Wet normering topinkomens. Dit kabinet heeft daar heel hard aan getrokken. De balans waarover ik net sprak is dus keurig in evenwicht.

Ik wilde dus ingaan op de instrumenten die wij hebben. Wij zien dat gemeenten heel druk doende zijn rondom de schuldhulpverlening. Dat zijn ze niet pas sinds de nieuwe wetgeving, want daarvoor deden ze dit ook al, maar ik merk dat dit wel veel meer op hun netvlies staat. Dat is een groot goed. De commissie heeft mij gevraagd wanneer ik met een evaluatie van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening kom. Zoals ik al had toegezegd, is die op een haar na gevild. Ik wil die evaluatie zeker voor 1 juli aan de Kamer presenteren. Dan kunnen wij op basis daarvan bekijken hoe wij zaken verder kunnen verbeteren.

Naast die Wet gemeentelijke schuldhulpverlening is er ieder jaar structureel 100 miljoen beschikbaar. Daarvan leggen wij het leeuwendeel bij de gemeenten neer, maar wij verstrekken ook keer op keer 4 miljoen aan subsidies aan instellingen die op het gebied van de schuldhulpverlening hun steen enorm bijdragen. Ik wijs op de schuldhulpmaatjes, de budgetondersteuning vanuit Humanitas, de Stichting Leergeld, het Jeugdportfonds, het Jeugdcultuurfonds en noem al die stichtingen maar op die dag in, dag uit ondersteuning verlenen aan mensen die het zwaar hebben. Dan vind ik het prima om daaraan vanuit de rijksoverheid een bijdrage te verlenen. Ik vind het ook fijn om vanaf deze plaats wederom te zeggen hoezeer ik die mensen waardeer.

Verder zijn preventie en vroegsignalering heel belangrijk. Wij bekijken iedere keer opnieuw samen met gemeenten hoe je kunt voorkomen dat mensen in de schulden terechtkomen. Ik zie daar heel mooie voorbeelden van die vervolgens weer worden uitgerold over het hele land door de VNG en Divosa, die zaken als Vroeg Eropaf naar alle gemeenten doorsluizen. Het allermooiste voorbeeld van een uitrol over het hele land is natuurlijk het kindpakket, waaraan steeds meer gemeenten aanhaken. Ook dat is een prima instrument voor preventie en vroegsignalering. Korthedshalve lijkt het mij goed om nu in te zoomen op de rijksincasso-visie. Ik heb die de Kamer vorige week maandag toegestuurd. Die draagt een aantal instrumenten in zich, maar drie instrumenten zijn daarbij heel wezenlijk: het beslagregister, de beslagvrije voet en het moratorium. Mevrouw Schouten is in nauwe samenspraak met de heer Heerma ingegaan op het moratorium, maar ook de andere commissieleden hebben erover gesproken. Het moratorium zit inderdaad al een poos in de pen. Daar hebben alle leden gelijk in. Voor het uitrollen van het

moratorium heb je een algemene maatregel van bestuur nodig. Ik ben samen met de collega op V en J druk doende om die AMvB te schrijven. Hij is op een haar na gevild. Hij gaat in mei de consultatie in en zal dus heel spoedig bij de Kamer landen. In die AMvB wordt inzichtelijk wat de voorwaarden voor het moratorium zullen zijn, want in de wet staat ook netjes omschreven dat je dat bij AMvB moet doen.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

Ik ben tegen wil en dank een beetje deskundig op het gebied van die wet geworden, want ik heb mij daar de laatste dagen wat in verdiept. Ik zal het artikel waar de Staatssecretaris op doelt, artikel 5, even voorlezen. In het tweede lid staat: «Een afkoelingsperiode als bedoeld in het eerste lid wordt slechts afgekondigd indien deze periode noodzakelijk is in het kader van schuldhulpverlening en indien is voldaan aan bij algemene maatregel van bestuur gestelde nadere voorwaarden.» Daar doelt de Staatssecretaris op, maar als er geen AMvB is, is die voorwaarde leeg. Dan is die voorwaarde er niet. Dan wordt alleen getoetst of het noodzakelijk is in het kader van de schuldhulpverlening. Dat kan georganiseerd worden, want dat moet ook gemotiveerd worden aangeleverd bij de rechter. De Kamer kan geen AMvB maken. Als wij de lijn van de Staatssecretaris zouden volgen, zou het kabinet een artikel dat in de wet staat, dus jarenlang kunnen trainen door geen AMvB op te stellen. Dat is wat hier feitelijk gebeurt. Ik wil weleens weten wat de Raad van State hiervan vindt. Als er geen AMvB ligt, kan daar ook niet op getoetst worden, zitten daar dus ook geen voorwaarden aan, en geldt slechts de andere voorwaarde die letterlijk in de wet staat. Het feit dat die AMvB er niet ligt, iets waar de Kamer niets aan kan doen, kan volgens mij dus geen uitsluitende voorwaarde zijn. Maar laat ik de Staatssecretaris tegemoetkomen. Als dat het punt is, nemen wij gewoon een aantal voorwaarden op in een AMvB. Die voorwaarden bestaan namelijk al. Als je de schuldsanering ingaat, zijn die voorwaarden er ook. Volgens mij sluiten beide zaken elkaar dus niet uit. En waarom moet de AMvB eerst nog in consultatie worden gebracht voordat die naar de Kamer gaat? De Staatssecretaris heeft toch al vijf jaar de tijd gehad om te consulteren?

Staatssecretaris **Klijnsma**:

We bereiden deze AMvB natuurlijk voor met een aantal instellingen. Daar zijn we al druk mee doende, maar het is goed gebruik dat regelgeving ter consultatie wordt voorgelegd. Dat goede gebruik wil ik echt hanteren. Onder het artikel dat mevrouw Schouten net voorlas, staat inderdaad: «Een afkoelingsperiode als bedoeld in het eerste lid wordt slechts afgekondigd indien deze periode noodzakelijk is in het kader van schuldhulpverlening en indien is voldaan aan bij algemene maatregel van bestuur gestelde nadere voorwaarden.» Het andere onderdeel van dit artikel meldt: «Bij algemene maatregel van bestuur kunnen verplichtingen worden aangewezen die door de schuldenaar tijdens de afkoelingsperiode, bedoeld in het eerste lid, worden nagekomen.» Kortom, dat is de regering nu aan het doen rondom de AMvB. Ik wil die AMvB graag aan uw Kamer presenteren.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

Ik ben niet tegen een AMvB; laat dat vooropstaan. Ik ben er wel op tegen dat een AMvB ervoor zorgt dat een wetsartikel dat al vijf jaar in de wet staat, maar vooruitgeschoven wordt. Daar ben ik op tegen. Maar nogmaals, als de Staatssecretaris dat koninklijk besluit heeft geslagen, trek ik onmiddellijk de initiatiefwet in, maar ik wil wel zien dat het geslagen is. Ik ga overigens wel door naar de Raad van State; laat dat een stok achter de deur zijn. Ik wil namelijk weten wat de Raad van State ervan vindt dat een artikel vijf jaar in de wet staat, maar dat er vijf jaar lang geen aan-knop wordt ingedrukt. Dat lijkt mij misbruik van de wet. Zo lijkt het

mij niet bedoeld. Bovendien: als wij sneller zijn, zullen wij het ook sneller regelen, want het is in het belang van die schuldenaars dat ze een keer een normaal traject krijgen.

Staatssecretaris Klijnsma:

Laat ik ruiterlijk toegeven dat het natuurlijk geheel aan de Kamerleden is om initiatiefwetsvoorstellen wel of niet door te geleiden naar de Raad van State. Een initiatiefwetsvoorstel is een initiatiefwetsvoorstel. Ook al behelst het niet al te veel pagina's, het is gewoon een initiatiefvoorstel; dat moge helder zijn. Het staat de regering echter ook vrij om op basis van bestaande wetgeving AMvB's te presenteren en te slaan. Ik doe dus mijn part of the deal, in de zin dat ik de AMvB heel graag wil maken en met de Kamers wil delen, zodat wij ordentelijke regelgeving maken.

De heer Pieter Heerma (CDA):

Het doet mij deugd dat de Staatssecretaris haar controlerende taak bij wetsvoorstellen die door de Kamer gemaakt worden, zo ordentelijk invult. Ik wil even doorvragen over die AMvB. Er kunnen nadere voorwaarden gesteld worden bij AMvB en daaraan wordt getoetst, maar de Staatssecretaris lijkt hier inderdaad te zeggen dat de rechter geen moratorium kan instellen als die nadere voorwaarden niet worden gesteld. Dat is toch een gekke redenering? Als er geen aanvullende voorwaarden worden gesteld, kan de rechter het toch gewoon op basis van de andere voorwaarden doen?

Staatssecretaris Klijnsma:

Volgens mij is de wet onder lid 2 heel helder: er moet echt zijn voldaan aan een AMvB en de nadere voorwaarden die daarin gesteld zijn. Onder lid 3 gaat het over «kunnen», maar onder lid 2 staat echt dat de AMvB nader gestelde voorwaarden in zich dient te dragen, zeg ik voordat wij in semantiek verzeild raken. Ik denk dat het toch een goed plan is om die AMvB gewoon het verdere traject te laten doorlopen en die daarna netjes met de Kamers te wisselen.

De heer Pieter Heerma (CDA):

Ik ben sowieso benieuwd wat de Raad van State gaat zeggen over het meer principiële punt waar mevrouw Schouten naar vroeg. In lid 3 staat: er kunnen nadere voorwaarden gesteld worden in een AMvB en daaraan wordt getoetst. Als die niet gesteld zijn, kan een rechter toch constateren dat er geen nadere voorwaarden ingevuld zijn? Daarmee kan de rechter toch gewoon zijn werk doen, als het koninklijk besluit geslagen zou zijn dan wel het wetsvoorstel aangenomen zou zijn?

Staatssecretaris Klijnsma:

Ja, als er verder geen nadere voorwaarden in AMvB's zouden staan, maar dat is niet wat van regeringszijde aan de orde is. Wij willen lid 2 netjes invullen. Dat betekent dat wij een AMvB maken waarin voorwaarden zijn opgenomen.

Mevrouw Koşer Kaya (D66):

Ik ben toch nieuwsgierig: als het allemaal niet zo ingewikkeld is, waarom heeft het dan zo lang geduurd?

Staatssecretaris Klijnsma:

Dat vind ik oprecht een goede vraag. Ik kan heel makkelijk zeggen dat het met wetgevingscapaciteit te maken heeft en dat is ook zo, maar ik zit er nu werkelijk achteraan. Het is niet alleen maar een KB slaan, zoals ik net heb uitgelegd. Wij willen echt een ordentelijke AMvB maken. Dat zijn wij nu aan het doen.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66):

Ik vind dat toch best een beetje schokkend. Als twee Kamerleden in één avond een initiatief kunnen schrijven en het antwoord van de Staatssecretaris vervolgens luidt dat zij een ordentelijke AMvB wil maken, volg ik dat voor geen meter. Het heeft vijf jaar geduurd! Hoe ingewikkeld is het om dit naar de Kamer te sturen?

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Mevrouw Koşer Kaya weet ook hoe Algemene Maatregelen van Bestuur eruitzien. Zij weet dat die heel netjes onderbouwd moeten worden. Een initiatiefwetsvoorstel kun je zo breedvoerig maken als je wilt. Dit initiatiefwetsvoorstel is niet heel lijk, moet ik constateren, maar een AMvB moet gewoon goed aan het papier toevertrouwd worden. Dat zijn wij aan het doen. Het is op een haar na gevild en de AMvB gaat de consultatie in.

Ik heb de Kamer ook bijgeschreven over de vereenvoudiging van de beslagvrije voet. Ik vind het ongelofelijk belangrijk dat wij de beslagvrije voet zo snel mogelijk vereenvoudigen; alle Kamerleden hebben er het hunne over gezegd. De heer Moors hecht er ook aan, maar hoopt wel dat mensen niet boven die beslagvrije voet blijven. Ik kan hem melden dat heel veel mensen in Nederland juist onder de beslagvrije voet zitten omdat die nu niet ordentelijk is vastgesteld. Ik ben blij dat wij kunnen bewerkstelligen dat de kostendelersnorm niet in de beslagvrije voet is opgenomen. We moeten nu zo snel mogelijk naar de nieuwe beslagvrije voet, zodat die zo helder en inzichtelijk mogelijk wordt en ook de rijksoverheden als schuldeisers er goed mee uit de voeten kunnen. Ik vind het geheel terecht dat erop gewezen wordt dat ook rijksoverheden de beslagvrije voet gewoon dienen te respecteren. Dat wordt in het pamflet gesteld, maar ik heb het ook de leden horen zeggen. Het is dus erg belangrijk dat de beslagvrije voet nu snel wordt vereenvoudigd. Het nieuwe systeem dat het kabinet voor ogen staat, wil ik graag voor 1 januari door beide Kamers heen hebben. Ik doe een appel op ons allemaal om dat voor elkaar te krijgen.

De heer **Moors** (VVD):

Mijn vraag aan de Staatssecretaris in eerste termijn was of het de bedoeling is dat de beslagvrije voet grosso modo niet omhooggaat. De doelstelling van deze wijziging is de vereenvoudiging van de beslagvrije voet. We hebben de kostendelersnorm niet doorgevoerd in de beslagvrije voet, mede omdat dit te complex zou zijn in de uitvoering. Beoogt de Staatssecretaris puur en alleen een vereenvoudiging, zodat de beslagvrije voet beter gerespecteerd wordt? Is zij het met mij eens dat die grosso modo niet hoger moet worden?

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Hij wordt formeel grosso modo niet hoger, maar materieel moet ik wel constateren dat de beslagvrije voet heel vaak te laag wordt vastgesteld. Ik was gisteren bij de gerechtsdeurwaarders en zij constateerden dit met mij. Dit komt doordat de beslagvrije voet zo gecompliceerd is en doordat schuldenaars zelf alle gegevens voor de beslagvrije voet moeten aanleveren en dat heel vaak niet goed kunnen. Daardoor wordt de beslagvrije voet vaak te laag vastgesteld. Mensen hebben daardoor te weinig middelen om de hele maand rond te kunnen komen. De heer Moors heeft dus een punt dat het niet de bedoeling is om de beslagvrije voet als zodanig te verhogen, maar in de praktijk zal blijken dat schuldenaars hun leven beter kunnen leven doordat de beslagvrije voet veel eenvoudiger kan worden vastgesteld.

De heer **Moors** (VVD):

Misschien is het een beetje flauw, maar de Staatssecretaris zegt: hij wordt te laag, maar nu gaan we hem vereenvoudigen, zodat hij goed wordt vastgesteld, en dus wordt hij hoger, want hij werd te laag vastgesteld. Dat was natuurlijk niet wat ik bedoelde. Ik bedoel dat de beslagvrije voet onder de nieuwe definitie grosso modo niet hoger is dan onder de oude definitie, als hij juist wordt vastgesteld. Daarvan wil ik graag een bevestiging.

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Grosso modo zal hij ongeveer gelijk blijven, maar ik denk dat ik voldoende heb gezegd over de huidige materiële beslagvrije voet.

Ik kom nu bij het beslagregister. Een heel belangrijke stap is dat sinds januari alle gerechtsdeurwaarders zijn aangesloten op het beslagregister. Zoals ik net al zei, was ik gisteren bij de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders. Zij vinden dit een heel grote stap voorwaarts, omdat je op die manier geen onterechte beslagen hoeft te leggen. Je weet dan namelijk dat er al beslag is gelegd op iemands salaris of uitkering. Voor schuldenaars is dat heel plezierig, want zo worden ze niet steeds opnieuw met deurwaarders geconfronteerd. Voor schuldeisers is het ook plezierig, want ze hoeven geen onterechte incassokosten te betalen. Voor de gerechtsdeurwaarders is het ook plezierig, want er wordt één keer een beslagvrije voet vastgesteld die ze elke keer weer kunnen hanteren. Het is dus fijn dat het beslagregister nu voor alle gerechtsdeurwaarders aan de orde is. Zoals ik in de visie al heb opgeschreven, willen wij ook de overheidsschuldeisers aansluiten op het beslagregister.

Daarmee kom ik meteen bij de vraag wanneer wij dat doen; ik meen dat mevrouw Yücel en mevrouw Koşer Kaya daarnaar gevraagd hebben. Ik wil heel graag voor 1 juli helder inzicht bieden in het moment waarop precies de deadlines zijn voor de verschillende zaken die in de visie aan de orde zijn, dus ook het beslagregister. Zoals sommige leden ook zeiden, moet je hierbij wel heel goed bekijken hoe je de zaken qua ICT en privacy inkleedt.

Mevrouw **Karabulut** (SP):

Ik vind het echt te laat dat de Staatssecretaris ons pas op 1 juli informeert over de kwaliteit en de effectiviteit van het schuldhulpverleningsstelsel. Dat is namelijk cruciaal is en bovendien moet er nog van alles en nog wat mee gebeuren. Zij gaat ons ook pas dan informeren over wanneer overheidsdiensten aansluiten bij het beslagregister. Dan kunnen wij daar pas na het zomerreces over spreken. Ik dacht dat het de bedoeling van de Staatssecretaris was dat mensen er nog dit jaar iets van zouden merken dat overheidsdiensten en de onderdelen waarvoor zij verantwoordelijk is, beter gaan functioneren. Kan dat alsjeblieft voor 1 juni, zodat wij hier voor het zomerreces over kunnen spreken en er vervolgens direct actie kan worden ondernomen? Anders is het voor je het weet volgend jaar en hebben mensen voor de verkiezingen helemaal niks gemerkt van wat de Staatssecretaris überhaupt heeft gedaan. Dat lijkt mij toch ook niet de bedoeling.

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Ik heb goed naar de commissie geluisterd. Volgens mij is mij gevraagd om hierin voor 1 juli nader inzicht te verschaffen. Dat wil ik ook heel graag doen. Daarnaast zijn de collega van Volksgezondheid, de collega van Financiën, die over de Belastingdienst gaat, en de collega van V en J, die verantwoordelijk is voor het Centraal Justitieel Incassobureau, druk doende om bij de verschillende overheidsuitvoerders te bewerkstelligen dat de niet-kunners veel beter bejegend worden. Een van de leden had het over de niet-kunners; ik geloof de heer Heerma. Bij het CJIB te Leeuwarden kijkt men nu heel nauwgezet naar de zogenaamde

niet-willers en niet-kunners. De niet-kunners worden veel persoonlijker bejegend. Als zij oprecht niet kunnen betalen, wordt met hen een heel realistische afbetalingsregeling gemaakt. Dat vind ik een behoorlijke stap voorwaarts. Bij de Belastingdienst zijn soortgelijke tendensen zeer aan de orde. Dat geeft de burger moed. Ik wil deze commissie heel graag inzicht bieden in alles wat nu precies bij die verschillende overheden gebeurt en gaat gebeuren om de bejegening van schuldenaars veel verder te verbeteren.

Mevrouw **Karabulut** (SP):

De Staatssecretaris vergeet dat wij hier al jaren mee bezig zijn en dat mensen door het beleid van dit kabinet diep in hun portemonnee zijn geraakt. Als gevolg daarvan zitten zij dieper in de schulden. Vervolgens gaat diezelfde overheid daar nog eens overheen. Ik kan niet wachten tot na de zomer. De Staatssecretaris zegt dat zij van alles en nog wat doet en dat er van alles en nog wat gebeurt. Ik volg dat ook allemaal en weet ook waar het niet goed gaat. De Staatssecretaris kan toch voor 1 juni haar planning leveren en concrete acties ondernemen, zodat wij direct aan de slag kunnen en niet pas volgend jaar misschien eens iets gaan merken van aangepaste wetten en regels die voor iedereen gelden? De Staatssecretaris zegt dat het CJIB, het UWV en al die afzonderlijke instanties her en der meewerken. Dat klopt, maar het is allemaal contra legem. Ik ken ook zat voorbeelden waarbij ze nog steeds tegenwerken, waarbij het nog niet geregeld is. Ik denk bijvoorbeeld aan de zwerfjongeren. Ik roep de Staatssecretaris dus op om voor 1 juni haar planning en de aansluiting van de overheidsinstanties bij dat beslagregister aan ons te overleggen, zodat wij daarover nog voor het zomerreces kunnen overleggen en zodat er zo snel mogelijk uitvoering aan kan worden gegeven.

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Ik vind dat ik in alle helderheid en realisme met de Kamer moet verkeren. Ik wil best toezeggen dat ik mijn best zal doen om de zaak zo veel eerder als mogelijk bij de Kamer te laten landen, maar ik heb niet voor niets 1 juli genoemd. Dat vind ik een realistische termijn. Ik blijf dus bij 1 juli.

Mevrouw **Karabulut** (SP):

Ik hoor van iedereen dat bijvoorbeeld de evaluatie van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening eigenlijk al af is. Die wet is wel hét instrument waarvan heel veel mensen geen gebruik kunnen maken en waarvoor de uitvoerders zelf ook heel veel verbeteringen aandragen. De Staatssecretaris zegt dat ook over de andere punten. Ik zou dus willen dat de Staatssecretaris de evaluatie en die andere zaken voor 1 juni naar de Kamer stuurt. We hebben heel veel haast, want dit heeft al te lang geduurd.

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Ik heb van meet af aan gezegd, en in een veel eerder stadium ook met de Kamer afgesproken, dat de evaluatie van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening keurig voor 1 juli bij de Kamer gepresenteerd wordt. Ik doe dus mijn woord gestand. Overigens is het beslagregister ook met zeer veel hulp vanuit V en J en SZW tot stand gekomen. Ik kom nu bij de gemeentelijke schuldhulpverlening. Daarop is ingegaan in het pamflet dat de Kamer is aangeboden en dat ik ook heb mogen ontvangen. In het pamflet staat een aantal zeer behartigenswaardige zaken over de overheid als schuldeiser en over de gemeentelijke schuldhulpverlening. Ik ben diepgaand in gesprek met de indieners van het pamflet om verbeteringen tot stand te brengen. Ik wil die verbeteringen nauwgezet betrekken bij de brief die ik de Kamer voor 1 juli ga sturen en bij de evaluatie van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Ik vind het ruiterlijk van de gemeenten en de NVVK dat zij de hand in

eigen boezem steken. Ik wil hun zo veel mogelijk helpen om dat op een goede manier te doen.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

Ik vind dit een beetje een wonderlijke samenvatting van de petitie. De gemeentes en de andere organisaties die deze petitie ondertekend hebben, geven juist aan dat zij heel hard werken om mensen van hun schulden af te helpen, maar dat zij daarbij last hebben van allerlei rijksmaatregelen, zoals de bijzondere incassobevoegdheden. Die punten zijn niet helemaal nieuw. Die hebben wij hier al vaker aan de orde gesteld. Wat gaat de Staatssecretaris hier nou aan doen?

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Daar heb ik net antwoord op gegeven: de verschillende overheden zijn nu doende om in hun rol als schuldeiser heel goed onderscheid te maken tussen de niet-willers en de niet-kunners en daarin steeds ferme stappen voorwaarts te zetten. Ik wil die stappen graag met de Kamer delen. Daarover heb ik ook een toezegging gedaan.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

Ik heb de Staatssecretaris horen zeggen dat zij voor 1 juli een brief gaat schrijven waarin zij hierop ingaat. Wij hebben al vaker meegemaakt dat de Staatssecretaris tijdens een debat zei: daar kom ik in een brief op terug. Dat zijn wij zo langzamerhand wel een beetje zat. Gaat er in die brief staan dat er een eind komt aan de bijzondere incassobevoegdheden van de Belastingdienst, ja of nee?

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Ik denk dat mevrouw Voortman doelt op de preferente rol van de Belastingdienst. Die zal niet afgeschaft worden, want de Belastingdienst houdt zijn preferente rol, maar de manier waarop geïnd wordt is wel het grote punt van aandacht. De Stella-teams van de Belastingdienst, bijvoorbeeld in Amsterdam, leveren in het geval van mensen met een belastingschuld veel meer maatwerk. Met hen wordt echt een goede regeling getroffen. Dat smaakt naar meer en dat wil ik graag met de Kamer delen.

Ik kom nu bij het beschermingsbewind. Behoorlijk wat gemeenten hebben ons en de Kamer laten weten dat het beschermingsbewind op zichzelf een goed instrument is, edoch dat de kosten van beschermingsbewind vaak worden gedeclareerd bij de bijzondere bijstand. Wij hebben daar onderzoek naar gedaan. Ik laat op dit moment vervolgonderzoek uitvoeren naar de kwantitatieve ontwikkeling van beschermingsbewind en het beslag op de bijzondere bijstand. Dat is dan ook meteen de uitvoering van de motie van de heer Heerma. Ik laat hierbij ook kijken naar mogelijke alternatieven die gemeenten kunnen bieden. Ik heb gezien dat bijvoorbeeld de gemeenten Deventer en Amersfoort al behoorlijk wat alternatieven kennen en mensen alvast budgetbeheer aanbieden, zodat beschermingsbewind niet nodig is. Ik wil die alternatieven graag meenemen in het vervolgonderzoek. Ik wil dan ook graag met de VNG bespreken welke vervolgstappen gewenst zijn.

Mevrouw Koşer Kaya heeft een vraag gesteld over de incassobureaus. Die vallen inderdaad onder de vrije beroepen en de branche doet aan zelfregulering. Ik heb begrepen dat het Ministerie van V en J hierover gesprekken heeft met de branche. Bij bewindvoering is dat niet het geval, want in het Besluit kwaliteitseisen curatoren, beschermingsbewindvoerders en mentoren zijn echte eisen gesteld. De rechter ziet erop toe dat bewindvoerders ook aan die eisen voldoen.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66):

Van financieel adviseurs eisen wij ook dat ze allerlei opleidingen doen. De Wet op het financieel toezicht (Wft) is daar heel duidelijk in. Ik snap niet waarom incassobureaus, die te maken hebben met een groep mensen met een vrij zwakke positie in de samenleving, niet aan bepaalde eisen moeten voldoen. Het is nu allemaal heel vrijblijvend. Wij hopen nu dat ze een of andere cursus of opleiding gevolgd hebben en dat de branche dat allemaal regelt en van die vrijblijvendheid moeten we echt af. Ook zij dienen gewoon een opleiding te volgen die specifiek op hun vakgebied gericht is. Je moet als consument ook kunnen zien dat ze die hebben gevolgd. Er moet een keurmerk komen. Op de bewindvoerders komen we op een ander moment terug, maar zoals de Staatssecretaris het nu uitlegt, is het volgens mij niet helemaal correct.

Staatssecretaris **Klijnsma**:

De Minister van V en J is voornemens om de Kamer een brief te schrijven over de incassobureaus. Hij is druk met dit onderwerp bezig. Ik vind dat mevrouw Koşer Kaya dit terecht aansnijdt, want malafide incassobureaus kunnen we niet hebben. Gelukkig is bij de gemeentelijke schuldhulpverlening heel helder welke incassobureaus bonafide zijn. Die worden steeds bijgehouden op de internetsite van de gemeenten, zodat mensen die in de schulden geraken ook weten welke bureaus wel en welke niet aan de orde zijn en zodat schuldeisers daar ook gebruik van kunnen maken. De Minister van V en J zal de Kamer hierover bijschrijven, als ik goed geïnformeerd ben.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66):

Dan wil ik de Staatssecretaris graag meegeven dat zij haar collega influistert dat die vrije beroepen, zoals in dit geval de incassobureaus, ook verplicht een opleiding zouden moeten volgen en dat dit in de brief moet terugkomen. Ik wil ook graag weten wanneer die brief naar de Kamer komt.

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Ik zal dat aan mijn collega van V en J melden.

Er ligt nog een aantal overige onderwerpen. De heer Krol heeft gesproken over de koopkracht van ouderen. Wij hebben die koopkracht vorig jaar gerepareerd. Een alleenstaande gepensioneerde met een kale AOW gaat er dit jaar volgens het Nibud 1,2% op vooruit. Het is goed gebruik dat wij in september wederom kijken naar de koopkrachtplaatjes voor 2017 en dat wij daarbij naar alle groepen in de samenleving kijken, dus ook naar de ouderen.

Kan ik de gemeenten vragen om nog eens heel goed naar de groep 50-plussers te kijken? Ik schrijf gemeenten regelmatig een verzamelbrief. In mijn verzamelbrief zal ik gemeenten hierop attenderen. Deze groep heeft inderdaad een specifieke positie, dus dat lijkt me een goed idee. Mevrouw Karabulut heeft gevraagd om een deltaplan armoede en schulden. Zoals ik al zei, is het kabinet op verschillende terreinen hard aan de slag. Een nieuw deltaplan is daar niet echt een aanvulling op, want het kabinet doet al heel veel aan armoedebestrijding en schuldenbeleid. Dat is ook weer terug te zien op de agenda van dit algemeen overleg. Volgens mij heeft mevrouw Voortman nog een vraag gesteld over jongeren; ik kom daar zo op terug.

De overheidsincassodienst neem ik ook mee in de brief die ik de Kamer voor 1 juli stuur. Ik weet dat het vorige kabinet hier al naar gekeken heeft. Wij zullen die informatie ophalen en kijken of deze mogelijkheid soelaas zou kunnen bieden. Ik neem dit op verzoek van mevrouw Yücel graag mee in de brief die ik voor 1 juli stuur.

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Ik begreep vandaag dat dit ook een duidelijke wens van de SP was. Misschien heeft mevrouw Karabulut dat al eerder naar voren gebracht, maar dan wist ik dat niet.

Ik had het ook over een ander onderdeel, namelijk de behoefte om schuldhulpverleners lokaal een sterkere positie te geven, zodat ze goede afspraken kunnen maken met die ene rijksincassodienst, dat ene rijksincassobureau of hoe wij het ook noemen, als het überhaupt een begaanbare weg is. Schuldhulpverleners zouden ook het mandaat moeten krijgen om betalingsregelingen af te spreken met die dienst, waar ze nu nog contact moeten onderhouden met allerlei diensten als de Belastingdienst, de DUO en het CJIB. Dit moet niet afhankelijk zijn van de bezieling van de ambtenaar of de telefonist die daar toevallig zit.

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Dat gebeurt in de praktijk gelukkig al. Schuldhulpverleners nemen in de praktijk vaak rechtstreeks contact op met rijksoverheden. Daarover kan ik overigens ook wel een en ander opschrijven in de brief van voor 1 juli. Dat zal ik met heel veel plezier doen.

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Begrijp ik nu goed dat de Staatssecretaris gaat aangeven welke positie lokale schuldhulpverleners op dit moment hebben en op welke manier ze met of zonder doorzettingsmacht ook met rijksdiensten afspraken kunnen maken? Het hoeft voor mij echt niet altijd om kwijtscheldingen te gaan. Dat kan in uitzonderlijke gevallen, als het heel onredelijk is om iemand overal voor honderd procent de schuld van te geven, best een billijke oplossing zijn, maar het gaat mij vooral om een fatsoenlijke aflossingsregeling waar schuldenaars gewoon aan meewerken, zodat ze ook weer perspectief krijgen. Als wij goed inzichtelijk krijgen hoe dat nu zit, kunnen wij vervolgens bekijken of dit verder versterkt moet worden. Die signalen krijgen wij nu wel uit de praktijk.

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Het is juist de bedoeling dat een schuldhulpverlener in contact treedt met schuldeisers. Dat kan ook de Belastingdienst of het CJIB zijn. De Belastingdienst heeft speciale aanspreekpunten voor de schuldhulpverlening. Dat contact is ook nodig, zo laten de proeftuinen van de G-4 zien. Mevrouw Yücel heeft het over doorzettingsmacht. Schuldhulpverleners kunnen natuurlijk geen schulden kwijtschelden, maar er zijn wel echt korte lijnen tussen schuldhulpverleners en schuldeisers van de rijksoverheid. Ik neem hierover graag een en ander op in die brief.

De heer **Moors** (VVD):

De Staatssecretaris geeft zojuist aan dat zij in de brief ook terugkomt op de rijksincassodienst. Ik meen dat een aantal organisaties daar in het kader van het Uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst op wordt aangesloten: het UWV, Zorginstituut Nederland en nog een aantal organisaties. Kan de Staatssecretaris in haar brief ook aangeven op welke manier dit samenhangt met aansluiting op het beslagregister? Ik kan mij voorstellen dat het voordelen heeft, maar ook dat het vertraging oplevert. De doelstelling is volgens mij dat alle incasserende organisaties zicht hebben op de vraag of er al beslag is gelegd, maar dat moet niet vertraagd worden door het centraliseren. Kan de Staatssecretaris daar ook op ingaan in haar brief?

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Ik ben het zeer met de heer Moors eens: we moeten niet hebben dat aansluiting van overheden op het beslagregister niet aan de orde zou zijn omdat je die overheden wilt clusteren op het gebied van incassobeleid. De

aansluiting op het register staat met stip op één. In de context van het Uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst bekijken wij vervolgens wat de mogelijkheden zijn om zaken verder te stroomlijnen.

Mevrouw Karabulut en mevrouw Voortman hebben gevraagd naar de steun voor de pilot Van de Straat. Het gaat inderdaad om een kwetsbare groep voor wie de reguliere dienstverlening onvoldoende is. Dat betekent dat er echt maatwerk moet worden geboden. Toen ik in Groningen bij deze kwetsbare groep was, heb ik ook gemerkt dat het grote probleem is dat een studieondersteuning op basis van een lening wordt verstrekt en niet als inkomen wordt gezien. Ik zeg mevrouw Voortman en mevrouw Karabulut toe dat ik met collega Bussemaker om de tafel ga zitten om te bekijken hoe wij hiervoor een oplossing kunnen vinden, want het mag niet zo zijn dat jonge mensen die een studietoelage hebben, niet in de schuldhulpverlening kunnen worden opgenomen omdat ze geen bron van formele inkomsten hebben. Dat is wel wat ik in Groningen aantrof. Wij moeten daar een oplossing voor vinden.

Mevrouw Koşer Kaya, die nu even het pand heeft verlaten, heeft nog gevraagd of ik de situatie voor mensen zonder vaste verblijfplaats wil verbeteren. Dit onderwerp hebben mijn collega's van VWS onder hun hoede. Zij bekijken ook hoe je kunt omgaan met adressen van mensen die dak- en thuisloos zijn. Daar zijn goede oplossingen voor. Voor deze vraag verwijst ik mevrouw Koşer Kaya dus door naar de collega's van VWS. Ik denk dat ik aan het eind van mijn betoog ben gekomen. Mocht ik nog iets overgeslagen hebben, dan hoor ik dat graag.

De heer **De Graaf** (PVV):

Ik heb drie concrete vragen gesteld waarover ik geen woord heb gehoord. Allereerst heb ik gevraagd waarom huishoudens van niet-westerse allochtonen apart als probleemgeval worden genoemd. Daarnaast heb ik het gehad over het gestegen aantal daklozen. Wie zijn deze mensen en in welke leeftijdscategorieën is de toename het grootst? Ten derde heb ik gevraagd wie de inrichting betaalt van sociale woningen die bevolkt worden door asieleisers. Op die drie vragen zou ik graag concrete antwoorden willen en dat kan in een minuut.

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Misschien zelfs in een halve minuut. De middelen die wij tot onze beschikking hebben voor de ondersteuning van goede initiatieven op het gebied van schuldhulpverlening, gelden voor alle Nederlanders. Dat lijkt mij heel helder. Wie betaalt de inrichting voor de vluchtelingen, als dat nodig is? Dat doen de gemeenten uit de bijzondere bijstand. En wie zijn precies die dak- en thuislozen? Ik heb net gezegd dat het Ministerie van VWS daarin leading is, maar neem van mij aan dat het echt allerlei mensen kunnen zijn. Dat heeft niets te maken met wel of niet westers.

De heer **De Graaf** (PVV):

Ik zou graag een overzicht van de Staatssecretaris krijgen over het betalen van die sociale huurwoningen. Ik zou graag zien dat de Staatssecretaris alle gemeenten op een rij zet en dat wij als Kamer te horen krijgen wat de kosten het afgelopen jaar geweest zijn en wat er voor dit jaar verwacht wordt. Dat wordt niet apart opgenomen in de voorjaarsnota, want het zijn gemeentegelden, maar het is wel goed om een overzicht te hebben. Ik zou graag willen dat de Staatssecretaris zich inspannt om inzichtelijk te maken hoeveel van dat geld voor de bijzondere bijstand van gemeenten opgaat aan de inrichting van deze woningen, aan scholing en aan dergelijke voorzieningen voor de mensen die wij er in Nederland nieuw bij hebben gekregen. Daarover krijg ik graag een toezegging van de Staatssecretaris. Ook van de daklozen zou ik graag een overzicht willen. Kloppen de cijfers die de Federatie Opvang geleverd heeft?

Ik heb nog niet echt antwoord gekregen op de vraag waarom niet-westerse huishoudens apart genoemd worden als probleemgeval. Het kan wel voor iedereen gelden, maar waarom worden zij apart als probleemgeval benoemd? Ziet de Staatssecretaris niet-westerse huishoudens als een risicovol en apart probleemgeval?

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Om bij dat laatste te beginnen: het SCP noemt de niet-westerse huishoudens apart omdat het SCP een onderzoeksinstituut is en ziet hoe de onderscheiden groepen in Nederland zich manifesteren. Dat is op conto van het SCP. Ik vind het een goed gebruik dat wij vervolgens vanuit de overheden bekijken hoe wij groepen die hulp nodig hebben, ook goed kunnen helpen.

Voor de cijfers van de Federatie Opvang verwijs ik toch echt door naar VWS.

Het kabinet heeft overleg met de VNG over vluchtelingenopvang. Daar hoort ook de bijzondere bijstand bij. Daarover worden goede afspraken gemaakt. Verder gaan gemeenten natuurlijk altijd zelf over de inzet van hun bijzondere bijstand, dus ook die voor deze burgers.

De **voorzitter**:

Ik zie dat mevrouw Voortman nog een vraag heeft. Mevrouw Yücel en mijnheer Moors, u bent door uw interrupties heen. Ik moet u dus echt doorverwijzen naar de tweede termijn.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

Een ander voorbeeld van rijksbeleid dat de schulden van mensen juist verergert, is de bronheffing. Kan de Staatssecretaris daar nog op ingaan? Verder heeft de heer Krol in zijn bijdrage in eerste termijn gesproken over een aantal voorstellen die de koepel van woningcorporaties in een brief heeft gedaan. De heer Krol is er nu niet, maar de Staatssecretaris is hier nog niet op ingegaan. Kan zij op deze voorstellen reageren in de brief die voor 1 juli komt? Dan kan de heer Krol daar ook kennis van nemen.

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Dat laatste zeg ik heel graag toe. Dat is goed.

De bronheffing ligt natuurlijk op het terrein van de Minister van VWS. Dit voorstel is al eerder in uw Kamer besproken. Verder heeft de wijziging van de Wet verbetering wanbetalersmaatregelen al voor verbeteringen op dit punt gezorgd, want de boetepremie is verlaagd en wordt per juli 2016 met € 30 verlaagd naar € 127. Voor de uitstroomregeling voor mensen in de bijstand geldt hetzelfde: dat was € 157 en wordt nu € 127. Daar zijn dus stappen voorwaarts gezet, maar ik moet mevrouw Voortman doorverwijzen naar de collega van VWS als het gaat om de wet als zodanig.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

We hebben altijd de mond vol over ontschotting, maar wanneer het om dit soort dingen gaat, word je toch weer van de ene naar de andere bewindspersoon doorverwezen. Als iemand zijn premie niet kan betalen, wordt de kans dat hij zijn premie wel kan betalen niet groter als je er nog een boete bovenop gooit. Daarmee maak je de schulden juist erger. Ik overweeg dus om hier een motie over in te dienen.

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Dat is het goed recht van mevrouw Voortman.

De **voorzitter**:

Ik ga voor de tweede termijn een aantal striktere spelregels afspreken, want anders lopen wij flink uit de tijd. Bij één minuut geef ik een seintje, bij anderhalve minuut breek ik een spreker gewoon af.

De heer **De Graaf** (PVV):

Ik zal u meteen van anderhalve minuut verlossen. Wat mij betreft is het klaar. Ik ga er zo vandoor.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan geef ik nu als eerste mevrouw Schouten het woord.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

Voorzitter. Ik heb een heel concrete vraag: wanneer komt die AMvB over het wettelijk moratorium naar de Kamer? In mei gaat hij in consultatie, maar wanneer komt hij naar de Kamer? Verder heb ik even met mijn medewerker overlegd en die wil zijn diensten aanbieden, als de wetgevingscapaciteit het probleem is. Dan kunnen wij misschien wat tempo maken.

Er liggen nog twee onbeantwoorde vragen. Ten eerste: wanneer komt deel twee van de brief over het rijksincassobeleid? Wanneer krijgen alle data en concrete maatregelen echt hun beslag? Ten tweede heb ik helemaal geen antwoord gekregen op mijn vraag over preferente schulden op het moment dat het Rijk de beslagvrije voet niet respecteert. Kunnen huren dan ook preferent worden? Anders worden mensen namelijk uit huis gezet door het slecht functioneren van het Rijk. Op dat punt wil ik ook een motie indienen en daarom vraag ik bij dezen een VAO aan.

De heer **Moors** (VVD):

Voorzitter. Ik dank de Staatssecretaris voor haar beantwoording. Ik heb begrepen dat zij het tijdpad voor de maatregelen, de rijksincassovisie en het beslagregister ook gaat opnemen in de brief die zij voor 1 juli stuurt, zeg ik mede tegen mevrouw Schouten. Ik dank de Staatssecretaris voor haar toezegging dat zij zich ervoor gaat inzetten om de beslagvrije voet grosso modo gelijk te houden en de vereenvoudiging per 1 januari 2017 in te laten gaan.

Twee vragen uit de eerste termijn zijn niet beantwoord. Gaat de aansluiting op het beslagregister nog langs het BIT, wat de Staatssecretaris betreft? En is de Staatssecretaris het met mij eens dat boetes, belastingen en ten onrechte betaalde uitkeringen en toeslagen nooit in aanmerking kunnen komen voor kwijtschelding?

De VVD is voorstander van maatregelen die ervoor zorgen dat schuldenaren hun schulden kunnen afbetalen en dat schuldeisers hun vorderingen kunnen innen, met respect voor de beslagvrije voet, zonder kwijtscheldingen, zonder prikkels weg te nemen om aan de verplichtingen te voldoen en schulden te voorkomen, en zonder armoedeval. Werk moet namelijk blijven lonen.

Mevrouw **Karabulut** (SP):

Voorzitter. Het is behoorlijk ingewikkeld om in anderhalve minuut te concluderen wat de resultaten van het debat zijn, maar als ik toch een poging waag, moet ik constateren dat het meest teleurstellende is dat de Staatssecretaris gewoon doorgaat op de oude voet. Dat is hoe zij ook begon: miljarden bezuinigen en weghalen bij de mensen die het niet kunnen missen, om vervolgens de verbetering van de ingewikkelde organisatie van de overheid, die er vaak voor zorgt dat mensen verder in de schulden komen, jaren op zich te laten wachten. Nu is er iets van een visie, maar vervolgens moeten wij smeken om termijnen en om een concrete uitwerking. Ik heb de Staatssecretaris goed beluisterd en volgens mij is zij niet voornemens om de instrumenten te creëren die nodig zijn om te voorkomen dat mensen dieper en verder wegzakken in de schulden. Dat baart mij zorgen. Zij doet niets aan de preferente positie van de overheid, zij pakt de cowboys in de incassobranche niet aan en zij doet niets aan de vorderingen en de bankbeslagen. Ik vind het ook zeer

teleurstellend dat de Staatssecretaris, gegeven alle ontwikkelingen, spanningen en tweedeling in de samenleving, niet bereid is om te kijken naar haar eigen verarmingspolitiek.

Ik wil ook een VAO. Ik zal daarin een aantal concrete voorstellen doen voor het hele pakket rondom de beslagvrije voet en de vereenvoudiging daarvan. Ik zal ook zelf werken aan een deltaplan dat echt de armoede en de schulden bestrijdt. Dat hoop ik wél heel snel te presenteren.

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Voorzitter. Ik dank de Staatssecretaris voor de toezegging dat er voor 1 juli een brief met een tijdpad komt. Ik verzoek de Staatssecretaris om daarin ook de verdere concretisering op te nemen, want de visie is hier en daar wat vrijblijvend. Wij zouden het allemaal graag iets concreter en minder vrijblijvend willen. Dat geldt voor het hele beleid voor schulden- en armoedebestrijding. Of het goed gebeurt, is nu vaak heel erg afhankelijk van de bezieling van een ambtenaar, een raadslid of een wethouder. Ondertussen groeien te veel kinderen op in armoede, terwijl kinderen nooit afhankelijk mogen zijn van de vraag of een persoon in een gemeente of bij een instantie toevallig die bezieling heeft of niet. Ondertussen kunnen wij ons werk niet zonder bezieling doen. Ik wil dus niet afsluiten zonder aandacht te hebben besteed aan een heel mooi project onder de vele projecten die ik gezien heb, het project Omarmen. Dat gaat over het doorbreken van taboes rondom armoede binnen migrantengemeenschappen. Mensen durven daar niet over te praten. De ambassadeurs van Omarmen doen daar prachtig werk en proberen de mensen die ze in armoede treffen, uit de armoede te halen. Ze proberen ervoor te zorgen dat zij de sociale regelingen krijgen waar zij recht op hebben. Ik hoop dat de Staatssecretaris dergelijke projecten verder blijft aanjagen.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

Voorzitter. Ik heb in mijn bijdrage een aantal voorbeelden aangehaald van rijksbeleid dat er naar mijn idee juist toe leidt dat de schulden van mensen alleen maar verergeren. Ik heb het gehad over de speciale bevoegdheden van de Belastingdienst, de preferente positie van de overheid en de bronheffing. Eigenlijk zegt de Staatssecretaris dat zij niks gaat doen aan al deze punten, terwijl dat een groot deel van het probleem is, waar mensen zelf niks aan kunnen doen.

Ten tweede heeft de Staatssecretaris een brief voor 1 juli aangekondigd. Ik heb niet precies bijgehouden wat er zoal in komt te staan, maar het moet wel een ontzettend dikke brief worden. Dat hebben wij helaas vaker gehoord: er komt een brief en dan gaan wij er daarna weer naar kijken. Ik maak mij toch zorgen om de voortgang op dit dossier.

Als laatste wil ik de positie van jongeren aan de orde stellen. Ik dank de Staatssecretaris voor de toezegging om te kijken naar de toegang tot schuldhulp voor jongeren die een studietoelage ontvangen. Ik heb daarnaast gevraagd om de goede voorbeelden van een integrale aanpak van de schulden van kwetsbare jongeren meer onder de aandacht te brengen. Kan de Staatssecretaris daar nog iets dieper op ingaan? Nog één ding: waarom zijn er zo veel werkende mensen die in armoede zitten? Is de Staatssecretaris bereid om onderzoek te doen naar de oorzaken en oplossingen daarvoor?

De heer **Pieter Heerma** (CDA):

Voorzitter. De Staatssecretaris gaf inderdaad aan dat zij op 1 juli met een brief zou komen met een nadere uitwerking. Zij wil die niet naar voren halen. Volgens mij loopt de Kameragenda na die datum nog één week door. Het lijkt mij verstandig om in die week gelijk een algemeen overleg te plannen, maar dat kunnen wij in een procedurevergadering met elkaar

besluiten. Dan kunnen wij het er gelijk over hebben en voorkomen dat het over de zomer heen gaat.

Ik ben ook benieuwd wanneer wij de AMvB krijgen voor dat brede moratorium waarover wij hier een discussie hadden. De AMvB schijnt in mei in consultatie te gaan, maar krijgen wij die dan nog voor de zomer te zien? De Staatssecretaris gaf in eerste termijn aan dat de reden dat dit vijf jaar op zich heeft laten wachten, een gebrek aan wetgevingscapaciteit is. Meent zij dat nou echt serieus? Ik wil daar graag een wat serieuzer antwoord op. Het kan toch niet zo zijn dat het departement van Sociale Zaken vijf jaar over een koninklijk besluit doet omdat er onvoldoende wetgevingscapaciteit is?

Bij de begroting hebben de ChristenUnie en het CDA een motie ingediend over beschermingsbewind. De Staatssecretaris heeft in eerste termijn gezegd dat de praktijk in gemeenten als Deventer en Amersfoort zal worden meegenomen bij de verdere ontwikkeling daarvan. Wanneer krijgen wij daar de resultaten van? Volgens mij heeft de Staatssecretaris dat in eerste termijn niet aangegeven.

Staatssecretaris Klijnsma:

Voorzitter. Ik ga de rij af en begin bij mevrouw Schouten. Wanneer komt de AMvB precies naar de Kamer? Zoals ik al zei, gaat hij in mei in consultatie. Dat duurt zes weken. Daarna gaat hij naar de Raad van State. Hij komt dus in september naar de Tweede Kamer.

Mevrouw Schouten (ChristenUnie):

Mei plus zes weken en dan naar de Raad van State. De Raad van State heeft ook zomervakantie. Dat gaat dus nog veel later worden! Waarom is er een consultatie van zes weken nodig? Ik wil echt niet heel vervelend doen, maar snap dit werkelijk niet. Waarom?

Staatssecretaris Klijnsma:

Bij alle wetgeving doen wij een internetconsultatie, ook bij AMvB's. Dat is echt goed gebruik. Ik wil met alle plezier bekijken of wij dit ietwat zouden kunnen inperken, maar zes weken is wel de termijn die ervoor staat. Ik begrijp dat het prangend is, maar ...

Mevrouw Schouten (ChristenUnie):

Ik kom even terug op de woorden van de Staatssecretaris zelf in haar brief van 2014. In de loop van 2016 zou het wettelijk moratorium ingaan. Door het oprekken van al deze procedures komen wij in het nauw. De Staatssecretaris heeft de kans om op 1 juli dat KB te slaan. Dat wordt straks toch weer 1 januari doordat wij zulke lange procedures hanteren. Als die ambitie er is, laten wij dan bekijken of het 1 juli in kan gaan. Dan willen wij het hier nog wel heel snel behandelen. Dan hoeft het niet naar de Eerste Kamer. Alstublieft, Staatssecretaris, ik vraag het bijna smekend!

Staatssecretaris Klijnsma:

Ik heb twee doelen in dit leven: het ene heet moratorium en het andere heet beslagvrije voet. Ik wil heel graag dat die beide doelen voor het eind van deze kabinetsperiode keurig gewaarborgd zijn. Ik doe er waarlijk alles aan om die twee zo snel mogelijk aan de Kamer te presenteren. Ik kan daarbij natuurlijk geen procedures met voeten treden, maar zal heel nauwgezet nagaan hoe de procedure rondom deze AMvB gestalte kan krijgen, want ik begrijp de hartenkreet van mevrouw Schouten. Als het is zoals het is, dan is het tijdpad zoals ik dat net schetste. Dan zou de AMvB in september bij de Kamer liggen.

Een andere vraag van mevrouw Schouten ging over de preferentie van verhuurders. Verhuurders zijn de enige partij die beslag mag leggen op de huurtoeslag. Ze hebben bovendien de mogelijkheid van huisuitzetting, hoe heftig die ook moge zijn. Gelukkig is het aantal huisuitzettingen in

Nederland, vooral in Amsterdam, beduidend verlaagd door allerlei preventieve maatregelen. Verhuurders hebben dus al een speciale positie. Nieuwe preferenties op dat punt vind ik niet wenselijk.

De heer Moors vroeg naar het BIT. Ik bekijk volgaarne hoe wij ook in deze constellatie met het BIT omgaan. Ik zal dat de Kamer laten weten. Het BIT is redelijk nieuw, dus wij moeten even bekijken hoe dat ICT-technisch gezien kan worden aangehaakt.

Over kwijtschelding ben ik heel helder geweest: als overheidsschuldeiser kun je wel allerlei betalingsmaatregelen treffen, maar kwijtschelding is eigenlijk nooit aan de orde.

Mevrouw Karabulut vroeg om een concrete uitwerking voor 1 juli. Die had ik al toegezegd.

Mevrouw Yücel maakte een opmerking over het gedecentraliseerde armoedebeleid. Dat is precies zoals het is. Je ziet dat het in heel veel gemeenten nu echt goed gestalte krijgt. Ik doe er alles aan om die goede voorbeelden via de VNG en Divosa aan alle gemeenten te presenteren, zodat goed voorbeeld goed doet volgen.

Mevrouw Yücel gaf ook nog even aandacht aan het project Omarmen. Dat heb ik toevallig gisteren bezocht. Wij hebben dat vanuit SZW ook van middelen voorzien.

Mevrouw Voortman sprak over de rijksoverheid als schuldeiser. Daar ben ik net op ingegaan. In de brief zal ik inderdaad melding maken van de stand van zaken rondom het moratorium, het beslagregister en de beslagvrije voet.

Mevrouw Voortman vroeg ook nog om een onderzoek naar werkende armen. Er loopt een verkenning van de Sociaal-Economische Raad (SER) naar de zogenaamde combinatiebanen, dus deeltijd en zzp. Die verkenning zou ik eerst willen afwachten. Daarna wil ik bekijken of er nog ander onderzoek nodig is. Heel vaak gaat het om mensen met kleinere banen. Bij hen kan dit probleem zich voordoen.

Op de kwetsbare jongeren ben ik ingegaan.

De heer Heerma constateert dat deze Kamer in juli nog een week doorvergadert. Als wij nog voor de zomer een AO kunnen hebben, graag! De heer Heerma zegt verder dat het wel bijzonder is als het echt alleen aan de wetgevingscapaciteit ligt. Natuurlijk is het niet louter wetgevingscapaciteit; dat mag helder zijn. Dit is ook een interactie met andere collega's. Het moratorium heeft inderdaad een lang traject gekend, maar ik mag hopen dat de Kamer mij goed heeft verstaan. Ik wil het moratorium heel graag voor 1 januari het licht doen zien.

Op het beschermingsbewind ben ik ook ingegaan. Ik wil de Kamer graag voor de zomer dat nadere onderzoek doen toekomen.

De heer **Pieter Heerma** (CDA):

«Voor de zomer», kan dat dan ook voor 1 juli zijn? Dan nemen wij dat gelijk mee in een eventueel AO tijdens de laatste week voor het reces.

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Het antwoord is ja.

De **voorzitter**:

Ik probeer even te recapituleren. De Staatssecretaris heeft een aantal toezeggingen gedaan:

- De evaluatie ten aanzien van de schuldhulpverlening wordt voor 1 juli 2016 aan de Kamer aangeboden.
- De AMvB ten behoeve van het moratorium komt na een consultatieronde en na advies van de Raad van State in september naar de Kamer.
- Het streven is dat de vereenvoudiging van de beslagvrije voet per 1 januari 2017 zal worden ingevoerd.

- Voor 1 juli gaat er een uitgebreide brief naar de Kamer waarin een heleboel onderwerpen die wij vandaag hebben besproken, aan bod zullen komen. In die brief zal in ieder geval inzicht worden gegeven op het beslagregister en een tijdsplanning. Ook de voorgestelde verbeteringen uit de ingediende petitie zullen hierin worden meegenomen.
  - De Staatssecretaris gaat in haar reguliere brief aan de gemeenten aandacht vragen voor de problematiek van de groep 50-plussers. Zij zal daarin ook aandacht besteden aan de positie van schuldhulpverleners.
  - De Staatssecretaris gaat contact opnemen met haar collega Bussemaker over de problematiek van jongeren met een studietoelage, die momenteel niet in de schuldhulpverlening kunnen komen.
- Dat zijn de toezeggingen die ik heb gehoord. Ik zie nog twee heel kleine vragen. Heb ik nog een toezegging gemist?

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

Ik heb er wel meer gemist. De Staatssecretaris heeft de heer Heerma net toegezegd dat het beschermingsbewind in de brief van 1 juli wordt meegenomen ...

De **voorzitter**:

Gelukkig wordt het allemaal in de tekst van het verslag opgenomen.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie):

... maar ook dat er nog even goed wordt bekeken of de procedures rondom het moratorium sneller kunnen. Dat de AMvB pas in september naar de Kamer komt, staat wat mij betreft dus nog niet vast.

De **voorzitter**:

Dat voegen wij toe aan de toezeggingen. Mevrouw Yücel?

Mevrouw **Yücel** (PvdA):

Ik had heel veel vragen, maar heb ook nadrukkelijk gevraagd om een toezegging op het punt van het rijksincassobureau en op het punt van de positie van de schuldhulpverlener. Ik heb de Staatssecretaris tot tweemaal toe horen zeggen dat zij wil onderzoeken of dit een begaanbare weg is. Ik heb haar verzocht om ook de positie van de lokale schuldhulpverlener goed uiteen te zetten, zodat wij vervolgens kunnen bekijken welke voorstellen wij hiervoor kunnen doen.

De **voorzitter**:

Dat komt aan de orde in die brief die voor 1 juli naar de Kamer komt, waarin een heleboel onderwerpen aan bod komen, zoals ik al zei. Mevrouw Karabulut?

Mevrouw **Karabulut** (SP):

Iets wat niet in de brief terugkomt, maar wat de Staatssecretaris wel heeft toegezegd, is dat zij de coalitie Van de Straat in de pilot op alle mogelijke manieren gaat ondersteunen om jongeren die schulden hebben en dakloos zijn en daardoor belemmerd worden om te gaan studeren, vooruit te helpen en uit de schulden te helpen.

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Ik heb mevrouw Voortman toegezegd dat ik in deze context met Minister Bussemaker ga praten over de vraag hoe wij precies kunnen omgaan met jongeren die eigenlijk naar school zouden moeten kunnen, maar dat niet doen omdat ze dan met deze problematiek behept raken. De coalitie Van de Straat is de naam voor de organisaties die deze problematiek willen aanpakken. Ik wil hier heel graag verder over praten met de Minister van Onderwijs.

Mevrouw **Karabulut** (SP):

Maar de Staatssecretaris heeft op mijn vraag geantwoord dat zij de coalitie Van de Straat gaat ondersteunen. Het gaat namelijk niet alleen om de Minister van Onderwijs; dit ligt op meer vlakken. Kan de Staatssecretaris dit nog een keer luid en duidelijk herhalen, zodat de mensen thuis gaan springen?

Staatssecretaris **Klijnsma**:

Ik ben maandag bij de coalitie Van de Straat geweest in Groningen. Daar heb ik al toegezegd dat ik ze heel graag wil ondersteunen, voor zover er expertise nodig is. Ik vind het een heel bijzonder en belangrijk project.

De **voorzitter**:

Dank voor dat laatste antwoord.

Mevrouw Schouten heeft een VAO aangevraagd. Wij zullen dat verzoek doorgeleiden.

Daarmee zijn wij aan het einde van dit algemeen overleg gekomen. Ik dank de Staatssecretaris en haar mensen voor de antwoorden, de leden voor hun bijdrage en alle toeschouwers voor hun aanwezigheid.

Sluiting 16.58 uur.